

Odbor za narodnosti

3. stranica

Poklon knjige sambotelskom
Obrazovnom centru

5. stranica

Trideseta obljetnica Saveza Hrvata
u Mađarskoj

6. – 11. stranica

Na pragu čudnoga Božića

Što smo svega doživili od virtuala cijelo ljeto, to je za vas žitak preveć. Začelo se je na protuliće, kad smo svi bili tajedne dugo zaprti zbog pandemije, tako su se zaprle i škole i čuvarnice, odrinute su priredbe, nismo smili lice u lice gledati, sumljivo smo mirili još i svoje najbližnje, nisu li postali nosači smrtonosnoga virusa. Nije ovo drugačije ni danas. COVID-19 zeo nam je Vazam, spravišća i dodire, kušce i objamljenja, školarom burne i vesele živahne dane, ali su rafinirani mislioci društvene kontakte stavili, odselili na virtualno polje, kot i podučavanje, koncerte, diskusije, kulturne programe itd. Sad je Božić na pragu i cijela Europa se nahadja u manjoj-većoj zaprtosti, za zatvorenimi granicama, reduciranim brojem kotrigov familije na svetke. Online-čestitari, betlehemaši, web-razglednice čekaju Spasitelja, a mi bolje dane. I ne samo Spasitelja, nego i slobodu, svoje okupljenje iz ovoga nemilosrdnoga razdoblja kuge. Nomo biti iskreni, ovo minulo ljeto ništ dobrog doneslo nije. Izgubili smo čuda toga vridnoga, strah se je uselio u naše stane, u naša srca i u naše žile. Drhtati se smimo za buduće, za zutrašnji dan dice, nukićev, a i za preobraženje ovoga betežnoga svita, u kom politika i globalizam se pašći zagnjaviti Božju pravdu, zdrav razum, logiku, red i djelo. Človičanstvo je silom u se stupilo, a vani hara borba za pinezne vriće. Oluja nepravdičnosti se natica s hamišijom, laži, vkanjebom i zabludom. Naša je dužnost da na ovi heravi puti ne ostavljamo polag ceste zaufanje: bit će još triznoga govora, ljubljenja i zagrljaja, uprav tako kot i otprtih hatarov, festivalov, božićnih koncertov, hrvatskih balov, branja rozmarina, dede-babe i fašenske povorke. Jednoč zopet. Ako to žilavo i jako si željimo i čekamo. Kot i ovu svitlost u noćnoj goloti i preskrajnoj pustinji. Ovde je. Blizu je čas za nazvišćenje glase vesele. Iako vist narodjenja Kralja zmožnoga, zavolj policijske ure, ljetos najvjerojatnije na polnoćnici ušimam dopirati neće. Čvrsto vjerujem da samo ovput ne....

Tiho

Glasnikov tjedan

U godini koja je iz nas pandemija koronavirusa izrazito je otežala rad našega uredništva na svim platformama. Iako događanja i javnih okupljanja od početka ožujka do sredine lipnja gotovo da i nije bilo, a u raz-

doblju od sredine listopada do kraja prosinca zamrle su gotovo sve javne aktivnosti hrvatske zajednice, mi smo radili u kontinuitetu.

Društenopolitički i kulturni život hrvatske zajednice u Mađarskoj u potpunosti je zamro. Rad mnogih institucija je postao doslovno nevidljiv uslijed mjera za suzbijanje pandemije koronavirusa. Kako u tim uvjetima stvarati autorske sadržaje na tiskanoj, audio, audiovizualnoj platformi, biti aktualan na društvenim mrežama? Bio je to izazov na koji smo uspješno odgovorili. Uz sve navedeno uredništvo je proizvelo i godišnjak Hrvata u Mađarskoj, Hrvatski kalendar 2021. Preljepo i informativno izdanje, koje bi trebalo biti u svakoj hrvatskoj kući u Mađarskoj, kao i tjednik Hrvata u Mađarskoj. Ali to su samo moje puste i idealističke nade.

Naši su djelatnici, ako je trebalo, i u najtežim uvjetima pandemije bili na terenu, razgovarali s ljudima, pravili radijske i televizijske priloge, prikupljali informacije, pisali napise, neumorno fotografirali. Radili smo kao da se ništa neobičnoga ne događa oko nas, tiskali, pakirali i nosili na poštu. Nije bilo ni kašnjenja ni oklijevanja. Svoj rad smo obavljali uz znatno, znatno povećane napore. Neki od nas su i podlegli koronavirusu, ali nisu posustali ni tada.

Pred sobom smo imali nekoliko velikih izazova, koji su nas još jednom suočili s temeljima novinarskog posla i onim u što vjerujemo. A to je sloboda izražavanja, javnost, objektivnost, kritičnost, nezavisnost. Tražili smo odgovore na mnogo toga što nam nije bilo ni jasno ni logično, ali ih nismo do sada našli niti dobili. Valjda će vrijeme odgovoriti i na neodgovorena pitanja.

Sve vladine mjere direktno ili indirektno utječu na naš rad, prilagođavamo ga datim uvjetima. Izgledno je kako će bar po onome što sada znamo biti tako do konca siječnja. Policijski sat je na snazi prema sadašnjim propisima do 11. siječnja, od osam uvečer do pet ujutro. Okupljanja su strogo zabranjena. Ako pandemija ne posustane i ne ublaže se epidemiološke mjere bit će nam teško i u 2021. godini.

Naš je zadatak pisati i govoriti o Hrvatskoj u Mađarskoj i za Hrvate u Mađarskoj na hrvatskom jeziku. Toga smo svjesni i to i provodimo svakodnevno. Tako ćemo nastaviti i u jubilarnoj godini u koju ulazimo. Naime, 2021. godine Hrvatski glasnik slavi

okrugli trideseti jubilej izlaženja. Bez dana kašnjenja kroz tih trideset godina, svakog četvrtka.

Drage kolege puno zdravlja i istrajnosti, poslovnih uspjeha i radosti i u godini koja je ispred nas. Tebi poštovani čitatelju sretnu novu 2021. godinu uz Tvoj tjednik koji govori o Tebi i za Tebe. Budi s Medijskim centrom Croatia

na hrvatskim platformama ako želiš znati prošlost i sadašnjost Hrvata u Mađarskoj pa i to kamo, u kojem smjeru ide naša sutrašnjica.

Branka Pavić Blažetin

Semjén: trinaest autohtonih narodnosti neodvojiv su dio mađarske nacije

„Trinaest autohtonih narodnosti predstavljaju neodvojiv i sastavni dio mađarske nacije“, izjavio je 8. prosinca povodom podnošenja godišnjeg izvješća Odboru za narodnosti potpredsjednik Vlade za nacionalnu politiku, vjerska pitanja i narodnosti Zsolt Semjén.

Zsolt Semjén na sjednici je naglasio kako je ishodište vladine narodnosne politike ustavna odredba prema kojoj su narodnosti državotvorni čimbenici. Naglasio je kako narodnosti imaju pravo na samosvojnost, samoupravu i sve što je potrebno za očuvanje i ostvarenje identiteta.

Potpredsjednik Vlade rekao je kako su „autohtone narodnosti koje žive u Mađarskoj nedjeljiv i integralan dio mađarske nacije, (...) kao i Mađari izvan državnih granica“.

Rekao je kako narodnosti koje imaju maticu predstavljaju most između Mađarske i svojih matičnih država. Ukoliko je ta veza plodna, primjereno je da udio dobije i dotična narodnost, no ako zbog nečeg „nije baš najidealnija“, narodnost ne smije trpjeti nikakve negativne posljedice.

Zsolt Semjén podnosi godišnje izvješće

Godišnje izvješće podnio je i Sándor Pintér

Sudionici sjednice Odbora za narodnosti slušaju izvješće Zsolta Semjéna

Naglasio je da su narodnosne potpore 2010. godine iznosile 3,5 milijarde forinti, a danas iznose najmanje 21,5 milijardi forinti. Povećanjem narodnosnog proračuna podmiren je stari dug, rekao je.

Zamjenik premijera istaknuo je da su „radikalno“ porasla i sredstva koja se dodjeljuju kroz javne natječaje, a narodnosti su preuzele i brojne obrazovne ustanove.

„Dok je 2010. sveukupno bilo 12 narodnosnih obrazovnih ustanova sada ih je 95“, naglasio je Zsolt Semjén, pridodavši kako je stopa narodnosnog doplatka porasla na 40 posto osnovice plaće.

Potpredsjednik Vlade rekao je kako će Mađarska otkupiti zgradu Slovačkog luteranskog centra u Budimpešti (Ulica Rákóczi 57) za 765 milijuna forinti, dok će obnovu zajednički financirati

Mađarska i Slovačka. Troškovi obnove iznosit će 3-4 milijarde forinti.

Jednako važnim nazvao je i novi Bugarski kulturni centar u koji je uloženo 2,5 milijarde forinti.

Više narodnosnih glasnogovornika zahvalilo se vladi na podršci. Slovenska glasnogovornica Erika Köles Kiss rekla je kako svi osjećaju da je „okretanje ka narodnostima dovelo do značajnog napretka“. Prema slovačkom glasnogovorniku Antalu Pauliku, suradnja je „u posljednje vrijeme nedvojbeno uvelike unapređena“.

Hrvatski glasnogovornik Jozo Solga naglasio je kako su domaće narodnosti u proteklih deset godina ostvarile značajan iskorak, i to ne samo u pogledu financija; uspješno je uspostavljena „infrastruktura kulturne autonomije“ koja „može biti jamstvo za predstojeća stoljeća“.

MTI / MCC

BUDIMPEŠTA

Od svibnja 2019. sve zadaće u vezi romskih zajednica u Mađarskoj prešle su u nadležnost Ureda zamjenika državnog tajnika za društvenu integraciju pri Ministarstvu unutarnjih poslova. U to vrijeme u Vladi se dogodila preraspodjela zadaća i promjena koncepta koja omogućuje koncentriraniju integraciju i društvenu inkluziju Roma.

Nakon takvih prethodnih događanja 10. prosinca zamjenik premijera i ministar unutarnjih poslova dr. Sándor Pintér podnio je svoje prvo godišnje izvješće pred parlamentarnim Odborom za narodnosti.

U Lukovišću krajem rujna održana redovita sjednica Hrvatske samouprave Šomođske županije

Od ukupno planiranih 11 896 779 forinti u prvom polugodištu ostvareno je 7 204 179 forinti prihoda

Hrvatska samouprava Šomođske županije posljednju redovitu sjednicu održala je 30. rujna u Lukovišću. Uz opravdano odsutnu zamjenicu predsjednice Klaru Kovač pozivu se odazvalo šest članova, predsjednica Jelica Csende, Ruža Bunjevac, Ruža Sebestyén, Jozo Dudaš, Ivica Pavleковиć i Béla Szilágyi. Otvorenoj sjednici održanoj u lukoviškom domu kulture nazočilo je i devet gostiju, uključujući hrvatskog parlamentarnog glasnogovornika Jozu Solgu, savjetnicu Hrvatske samouprave Šomođske županije Kristinu Kraner i ravnateljicu Hrvatskog pedagoškog i metodičkog centra Zsanett Vörös.

Izvjeshće o radu u proteklom razdoblju

Nakon što je utvrđen kvorum i prihvaćen pismeno predloženi dnevni red, predsjednica Jelica Csende izvijestila je nazočne o radu u razdoblju između dvije sjednice, izvršenju odluka kojima je istekao rok, izvršavanju prenesenih ovlasti i odlukama. Zbog koronavirusa bilo je malo priredbi. U Brlobašu je održana „bučura“ povodom blagdana sv. Ilije, a u Novom Selu povodom blagdana sv. Ane. Zahvalila se organizatorima na odličnoj organizaciji gastronomske priredbe i noćnog malonogometnog turnira 14. kolovoza u Potonji. Vrlo uspješan bio je i jezični kamp u kojem je sudjelovalo 45 učenika. Mladi su u lijepom broju sudjelovali i u tamburaškom kampu u Orfúu. Predsjednica je izvijestila nazočne kako je u tijeku izrada zvučnog i videozapisa o regionalnim hrvatskim običajima. Nažalost, zbog koronavirusa otkazano je hodočašće u Molve 15. kolovoza, na blagdan Velike Gospe. U Martincima je održana godišnja skupština Saveza Hrvata u Mađarskoj. U Lukovišću je 30. kolovoza kod Hrvatske zavičajne kuće priređen Hrvatski dan. Dana 19. rujna u Barču je održano natjecanje u kuhanju fiša, uz sudjelovanja Barčanske i Županijske hrvatske samouprave. U okviru kulturnog programa nastupili su KUD „Podravina“ i Orkestar „Vizin“.

Načinjeni su i prvi koraci ka popisu stanovništva. Razmotrene su izmjene zakona o pravima narodnosti i javnom obrazovanju. Ruža Bunjevac navela je kako su Lukovišćani organizirali biciklističke izlete od Lukovišća i Brlobaša do Šeljina i Drvljana. U okviru hodočašća Jerihon, koje obuhvaća cijelu Mađarsku, primili su Barčane, a posjetili su i Starin. Sudjelovali su i na hodočašću u Đud. Ruža Sebestyén kazala je kako je u povodu blagdana Velike Gospe 15. kolovoza u Dombolu održana hrvatska misa.

Prihvaćeno izvješće o poslovanju u prvom polugodištu

Kako stoji u pismenom izvješću, Županijska samouprava u prvih šest mjeseci 2020. godine od planiranih 11 896 779 forinti ostvarila 7 204 179 forinti prihoda. Prihodi se sastoje od operativne potpore od 1 040 000 ft, potpore za programe od 1 179 800 ft, doprinosa mjesnih hrvatskih samouprava od 770 000 ft i

financijskih sredstava prenesenih iz prošle godine od 4 214 379 ft. Od planiranih rashoda ostvareno je svega 1 166 900 ft. Pri tomu je naglašeno kako su prihodi u prvom polugodištu ostvareni prema planu, dok su rashodi znatno manji, jer su zbog pandemije koronavirusa i izvanrednog stanja izostale planirane priredbe. Kako je uz ostalo u svojoj usmenoj dopuni rekla predsjednica Jelica Csende, obračun za 2020. godinu djeluje joj problematično, pa je pozvala članove da razmisle o mogućim programima, kako bi se mogli obračunati s potporom iz državnog proračuna.

Vjerski život

Tijekom rasprave o vjerskom životu Jelica Csende naglasila je kako je u interesu poticanja uporabe materinskog jezika i osnaživanja vjerskog života i dalje vrlo važno održavanje misnih slavlja na hrvatskom jeziku. Tako se i priredbe usuglašavaju s vjerskim zajednicama hrvatskih naselja. Stoga je zamolila članove Samouprave da iznesu svoje prijedloge. Zastupnik Jozo Dudaš kazao je kako se prve nedjelje listopada u Potonji održava župno proštenje. Kao što je poznato, dodao je Dudaš, župna crkva sagrađena je prije Drugog svjetskog rata, i to upravo donacijama hrvatske zajednice. Predložio je da se 2020. godine tim povodom služi misno slavlje na hrvatskom jeziku koje bi predvodio velečasni Ilija Čuzdi. Samouprava je jednoglasno podržala prijedlog i donijela odluku o financiranju priredbe. Zastupnica Ruža Bunjevac rekla je kako su izrađeni projekti za obnovu lukoviške župne crkve, te je upoznala nazočne s radovima obnove. Predložila je da se početak radova na obnovi obilježi misnim slavljem na hrvatskom jeziku. Članovi samouprave podržali su prijedlog i donijeli odluku o financiranju.

O aktivnostima i podršci radu Hrvatske zavičajne kuće u Lukovišću

Na sjednici se raspravljalo i o održavanju Hrvatske zavičajne kuće u Lukovišću, koje se svake godine stavlja na devni red, pošto je riječ o posebno vrijednom objektu graditeljske baštine hrvatske zajednice te iznimno vrijednoj stalnoj izložbi. Upraviteljica kuće Ruža Bunjevac izvijestila je nazočne da su započeli radovi na konzerviranju zgrade koja je ujedno i spomenik kulture. Lukoviška hrvatska samouprava prijavila je projekt obnove krova, te se nadaju da će biti odobren i radovi mogu započeti u proljeće 2021. godine. Glavna zgrada je u državnom vlasništvu, ali je održava lukoviška samouprava, dok je sporedna zgrada u vlasništvu mjesne samouprave. Kuća s okućnicom je ograđena, u proljeće će se urediti zelene površine. Zavičajna kuća dozvolu za rad dobila je od Gradskog muzeja Rippl-Rónai. Zamolila je Skupštinu da i ubuduće podrži rad zavičajne kuće i održavanje programa. Prema riječima Jozu Solge to je jedina hrvatska narodnosna kulturna ustanova u županiji i zaslužuje daljnju podršku, ali ubuduće treba nastojati da se ostvari upravljanje od strane Hrvatske samouprave. Nakon što je prihvaćeno izvješće o radu Skupština je donijela odluku o isplati 200 000 forinti za funkcioniranje i održavanje Lukoviške Hrvatske zavičajne kuće.

Predstavljanje Hrvatskog pedagoškog i metodičkog centra Metodika

Nakon dnevnog reda, pozvana gošća, ravnateljica Hrvatskog pedagoškog i metodičkog centra Metodika Zsanett Vörös naznačima je predstavila aktivnosti i poslanje ustanove. Kako je među ostalim rekla, ustanova je aktivno sudjelovala u izradi nastavnog programa hrvatskog narodnosnog odgoja u okviru novog nacionalnog kurikulumu te redovito surađuje s Hrvat-

skim odgojno-obrazovnim ustanovama regije. Pozvala je članove mjesnih hrvatskih samouprava da se u svojim sredinama uključe u donošenju odluka o upravljanju ustanovama te odlučno zastupaju interese hrvatske zajednice, pri čemu je ponudila osobnu pomoć u svim pitanjima vezanim za narodnosni odgoj i obrazovanje.

Pripremio: S.B. & HG

Izvor: www.som-onkorm.hu

Inner Wheel klub Čakovec donirao knjige sambotelском Образovnom centru

Tri velike, s knjigami pune, škatulje su otvorila dica sambotelškoga Hrvatskoga obrazovnoga centra Mate Meršić Miloradić 11. decembra, u petak. Vridni je to dar Inner Wheel kluba Čakovec pred božićnim svetki sambotelškoj Hrvatskoj školi i čuvarnici, jer mlada ustanova ima skromni knjižni fond u svojoj knjižnici. Zahvaljujući sambotelškoj Visokoj školi, u prošlosti jedan dio leksikonov, znanstvenih knjig na ugarskom jeziku, uprav otud je dospio za zatvaranjem zgrade na Berzsényijevom trgu. Sambotelška institucija kot podružnica Hrvatskoga vrtića, osnovne škole, gimnazije i učeničkoga doma Miroslava Krležu u Pečuhu dobila je poklon-knjige u prošlosti, a pred dvimi ljeti Klub varaždinskih branitelja 1991.–1995. darovao je knjige, slikovnice i igračke za hrvatske narašćaje u Sambotelu.

„Početkom novembra me je prik maila poiskala prof. dr. sc. Tamara Turza-Bogdan, profesorica Učiteljskoga fakulteta u Čakovcu i ujedno i članica Inner Wheel kluba Čakovec. Prvo pitanje je bilo, da li ćemo primiti te hrvatske knjige ke je njev klub pokupio u sklopu obilježavanja Mjesca hrvatske knjige. Naravno da smo još isti dan odgovorili da bi vrlo rado imali tu vridnu donaciju, i danas ujutro prik jednoga kolega iz Čakovca ki živi u Sambotelu, dospili su tri veliki paketi sa slovaricami, pripovetkama, pričama i ostalimi korisnim knjigami. Bilo nam je to pravo iznenadjenje, jer ne znam odakle znaju za našu ustanovu, ali jako smo se veselili“ opisala je svoju radost Edita Horvath-Pauković, direktorica sambotelškoga Obrazovnoga centra. Izdanja diče književnosti, udžbeniki i zabavna štiva, kih 250, dobro će služiti i u odgoju i podučavanju, pedagogom. Po riči ravnateljice, već od sto slovaric-bojalic i peršonski će moći dobiti dica u 1. razredu, tako 6-7-8 ljet dugo je osigurana ta lipa i zanimljiva knjižica za najmladje. Neka su izdanja čisto nova i ravno su darovana od nakladnika, a neke knjige su jur hasnovane, ali će još odlično služiti generacijam u sambotelškoj Hrvatskoj školi i čuvarnici. Najviše su se veselili ovom velikom daru ljubitelji knjig i slikovnic, mališani odgojno-obrazovne ustanove, a Zalán Szalai, Goran Suklić i Franciška Sabadoš veljek su po svojem ukusu iskali i našli svoje knjige. Zalán je rekao da njega već zanimaju morske knjige i veseo je da je i takovih u paketu. Goran je bio sričan s izdanji u ki se pominaju životinje s ljudi, a Franci se raduje vilam, jer izuzetno voli i takove filme gledati. Svi su redom školari 4. razreda, Zalán obožava štati, misečno prešte i jezero stranic, dokle Goran petsto, a Franci šeststo. Vjerojatno će iz ovih darovanih knjig iz Čakovca u naredne misece brojne prelistati, za ke se zahvaljuju i oni, kot i peljačica ustanove, za sad još nepoznatim, ali velikodušnim darovateljem iz stare domovine. *Tiho*

Trideset godina političke samostalnosti Hrvata u Mađarskoj

I. Zemaljska skupština Saveza Hrvata u Mađarskoj

(Narodne novine, broj 45., 8. studenoga 1990.)

Kulturno i jedinstveno

Osnovan jedinstven Savez Hrvata u Mađarskoj

Za predsjednika izabran Đuro Franković,
za tajnika Mijo Karagić

Boraveći dva dana u prelijepom Sambotelu i prisustvujući povijesnom događaju u životu Hrvata u Mađarskoj, smatramo opravdanim one dvije riječi u nadnaslovu: naime, I. Zemaljska skupština Saveza Hrvata u Mađarskoj (mogli bismo je u neku ruku nazvati i osnivačkim kongresom) protekla je zaista u duhu ljudske kulture i dostojanstva. Nakon dugih razgovora, pregovora, brojnih, ponekad i žučnih polemika, Hrvati u Mađarskoj, od kojih mnogi ovdje žive već bezmalo pola tisućljeća, konačno su shvatili da se snaga ovdašnje hrvatske nacionalne manjine (najbrojnije u svijetu) krije u slozi i jedinstvu, jer samo tako možemo adekvatno istupiti, tražiti i zahtijevati maksimalna narodnosna prava od mađarskih vlasti, i samo tako možemo stupiti sa svojim željama pred vlasti naše matične nacije i zemlje, Republike Hrvatske. Čovjeku veoma godi napisati: tijekom ta dva povijesna dana u zajedničkom kolu su se našli bački bunjevački i šokački Hrvati, podravski i pomurski Hrvati te gradišćanski Hrvati željezne i jurško-šopronske županije.

U svečanoj dvorani okićenoj cvijećem, hrvatskim barjakom s povijesnim grbom i mađarskom trobojnicom, u petak, 2. studenoga, u ime 80 – 90 tisuća Hrvata okupilo se preko 150 delegata iz krajeva Mađarske napućenih hrvatskim življem da svakome dadu na znanje: iako se ovaj skup održava – kako reče naš kolega – neposredno poslije Dana mrtvih, još nismo poumirali, nismo se asimilirali, štoviše treba, u prenesenom smislu, uslijediti naše zajedničko uskrsnuće. Ali, dajmo sada kratku kroniku događaja.

Nakon kratkog kulturnog programa, točnije rečeno pozdrava omladine iz gradišćansko-hrvatskih sela, na pozornici je zauzelo mjesto radno predsjedništvo sastavljeno od članova Inicijativnog odbora, predstavnika pojedinih hrvatskih skupina. Predsjedavajući Ernest Barić iz Pečuha je u svom uvodnom izlaganju ukazao na ogroman značaj ovog događaja, prisutnima zaželio uspješno savjetovanje. Pored domaćina, rukovodilaca Sambotele i željezne županije on je posebno pozdravio zastupnika u Narodnoj skupštini, člana Parlamentarnog odbora za nacionalne i etničke manjine Vilmosa Horvátha, glavnog savjetnika u vladi-

Na ukazanom povjerenju zahvalili su se predsjednik i tajnik SHM-a Đuro Franković i dr. Mijo Karagić.

nom Uredu za nacionalne i etničke manjine Đuru Popovića, osobnog izaslanika ministra vanjskih poslova Mađarske Géze Jeszenszskog, predsjednika Srpskog demokratskog saveza Milana Nedeljkova, zatim goste iz Hrvatske: zagrebačkog biskupa monsignora Đuru Kokšu, izaslanika kardinala, zagrebačkog nadbiskupa dr. Franje Kuharića, predsjedavajućeg delegacije Sabora Hrvatske u Vijeću republika i pokrajina Jugoslavije Đuru Vidmarovića te ambasadora SFR Jugoslavije u Budimpešti Rudija Sovu.

Poslije toga radni predsjednik je zamolio predsjednika i tajnika Inicijativnog odbora Đuru Frankovića i Miju Karagića da referiraju o polugodišnjem radu Odbora. Dvojica govornika su prisutne upoznali s izuzetnim naporima Inicijativnog odbora nakon kojih je omogućeno sazivanje I. zemaljske skupštine Saveza Hrvata u Mađarskoj. Zatim su delegati iznijeli svoje stavove i mišljenja o dva referata, kao i svoje prijedloge za konstrukciju jedinstvenog saveza Hrvata.

Ovdje treba reći da se diskusija dosta produžila, pa prvog dana nije ostalo vremena za raspravu o nacrtu Statuta Saveza Hrvata u Mađarskoj. Dakle ovo po našem sudu, veoma važno pitanje odloženo je za naredni dan zasjedanja.

Uvečer je u kongresnoj dvorani priređen prigodni kulturni program u kojem su domaćini – ansambl, orkestri i solisti gradišćanskih Hrvata – dali lijep presjek folklornog stvaralaštva i uopće narodnog muzičkog blaga Hrvata u Mađarskoj. Na kraju divnog programa delegati i gosti su zajednički otpjevali gradišćansko-hrvatsku himnu „Hrvat mi je otac, Hrvatica mat...” čije je riječi napisao proslavljeni pjesnik ovoga kraja Mate Meršić Miloradić.

Sutradan, 3. studenoga, nastavljena je diskusija, ovom prilikom o nacrtu Statuta. Tada je skup pozdravio i ministar za odnose s inozemstvom Republike Hrvatske, Zdravko Mršić, koji je – kako reče – svakako htio prisustvovati „finalu”.

Budući da već nije bilo vremena za konačno oblikovanje Statuta, delegati su donijeli odluku o formiranju Statutarne komisije, koja će do 15. prosinca

Članovi radnog predsjedništva

Na skupu su sudjelovali delegati iz svih hrvatskih krajeva u Mađarskoj

izraditi novu, potpuniju verziju Statuta, koju će zatim dostaviti svim delegatima, a koja će biti objelodanjena i u Narodnim novinama. Prema odluci I. zemaljske skupštine, Savez Hrvata u Mađarskoj će imati šest ravnopravnih centara – Budimpešta, Sambotel, Pečuh, Zala, Podravina i Bačka – s tajništvom u Budimpešti radi lakšeg održavanja kontakata s nadležnim mađarskim vlastima i organima. Predsjednici regionalnih središta i zemaljski predsjednik će biti punopravni članovi Predsjedništva, dok će zemaljski tajnik i tajnici pojedinih regija, kao i predsjednik kontrolne komisije ući u sustav Predsjedništva, ali bez prava glasa. Skup je na kraju javnim glasanjem izabrao predsjednika i tajnika Saveza Hrvata u Mađarskoj: predsjednik je postao Đuro Franković, a tajnik dr. Mijo Karagić.

Evo, to je naš prvi izvještaj s I. Zemaljske skupštine Saveza Hrvata u Mađarskoj. Naravno, na rad dvodnevno skupa ćemo se još vratiti u narednom, pa i u narednim brojevima našeg lista.

***

(Narodne novine, broj 46., 15. studenoga 1990.)

Rezolucija I. Zemaljske skupštine Saveza Hrvata u Mađarskoj

1) Trenutno postojeća hrvatska udruženja u Mađarskoj ujedinjena su u jednu zemaljsku organizaciju, koja ima dužnost koordiniranja i organiziranja društveno-političkog i kulturno-prosvjetnog života Hrvata u Republici Mađarskoj.

2) Za izradu i krajnje formiranje Statuta treba formirati stručnu komisiju. Rok: 15. XII.

3) U najskorijoj budućnosti treba organizirati Društvo prosvjetnih radnika, koje će izraditi jednu koncepciju o unapređenju i razvoju školske nastave na hrvatskom jeziku.

4) Zahtijevamo da se u vrtićima hrvatskih naselja uvede nastava ne jednodnevna, već tjedna, dakle svakoga dana – a u škola svakog dana najmanje jedan sat da bude na materinskom jeziku.

5) Od početka godine treba da se pokrene tiskanje Hrvatskih novina, tjednika Hrvata u Mađarskoj.

6) U svakom naselju gdje žive Hrvati treba osnovati mjesnu organizaciju, koja će zastupati Hrvate u samoupravnim i administrativnim organima.

7) Još ove godine treba sastaviti naše želje za matičnu nam državu Hrvatsku; kao i za vladu Republike Mađarske.

8) Moramo uspostaviti suradnju i s Hrvatima u Vojvodini, ojačati suradnju s Gradišćanskim Hrvatima u Austriji, Slovačkoj i ostalim hrvatskim udruženjima u inozemstvu.

9) Do 15. XII. svaka regija (tamo gdje trenutno nema) treba da pošalje ime svog predstavnika u zastupničkom tijelu.

10) Od današnjega dana razne agitacije po hrvatskim naseljima treba da prestanu, jer zbog ovih bi među našim življem moglo doći do nesporazuma. Agitacije slobodno vršiti samo u skladu s odlukom zastupničkog tijela.

11) Treba formirati jednu znanstvenu komisiju koja će vršiti znanstvena istraživanja po naseljima gdje žive Hrvati.

12) Treba formirati jedan kazališno-folklorni centar.

13) Rezoluciju treba dopuniti na temelju zapisnika.

***

(Narodne novine, broj 46., 15. studenoga 1990.)

Što kažu mladi?

Novinar Narodnih novina je nakon završetka I. Zemaljske skupštine Hrvata razgovarao s nekim mlađim delegatima i interesirao se za njihovo mišljenje o radu i rezultatima kongresa. Partneri u razgovoru su bili: Stipan Pančić (31), delegat iz Budimpešte, profesor Hrvatskosrpske gimnazije u Budimpešti, i Stjepan Blažetin (27), delegat iz Pečuha, asistent na odsjeku za hrvatskosrpski jezik na Univerzitetu Janus Pannonius.

Dinko Šokčević: – Postavljam vama pitanje, da li ovaj kongres po vašoj ocjeni znači napredak?

Stj. P.: – Ovaj kongres je u izvjesnom pogledu svakako korak naprijed.

Stj. Bl.: – Da, i za mene ova skupština znači korak ili bar pola koraka naprijed.

D. Š.: – Zašto mislite da je to samo pola koraka ili mali korak naprijed?

Stj. P.: – Prvo, što smo bili u tjeskobi s vremenom. Tako se ne može raditi da polovica ljudi gleda na to kada mu ide vlak. S druge strane upravo kod tih ljudi koji su forsirali to putovanje principi se uopće nisu promijenili. Šire mase su još uvijek nezainteresirane za te naše zajedničke stvari, koliko će se one moći zainteresirati nadalje za to, koliko će one biti u stanju nakon tih naših rezolucija, to je veliko pitanje za mene. Da li će stvarno proraditi sve to kako je zamišljeno, ne znam, čak imam neke sumnje u to da će to proraditi kako treba.

D. Š.: – Da li su po tvom mišljenju učinjeni pravi koraci prema nekoj strukturalnoj promjeni unutar organizacije?

Stj. Bl.: – Pa nekakav korak je učinjen. Sada sve ovisi o tome na koji način će raditi statutarna komisija, kakav će se statut izraditi jer o tome će mnogo štošta ovisiti. Mi smo ovdje prihvatili samo nekakav nacrt, ali sam uvjeren da ljudi ne znaju kako bi to trebalo funkcionirati. Sve izgleda kao nekakav eksperiment, nadam se ne dugoročni i moramo vidjeti da li je to prava opcija. Ako nije, moramo je mijenjati. Druge mogućnosti nema. Mi sada ulazimo u nešto što ne poznajemo. O samom kongresu mislim da je bilo niz propusta. Nije dobro organiziran. Mislim da ga je trebao biti

Na skupu su sudjelovali delegati iz svih hrvatskih krajeva u Mađarskoj

sasvim drugačije, puno temeljitije i bolje organiziran. Počev od tiskanog materijala, od pripremanja izborne komisije i da ne nabrajam dalje. Na ovaj način se ne može suvremeno, moderno raditi, razgovarati o nacrtu statuta, itd.

Stj. P. – Ja nadalje smatram da je osnovni problem ostao. To je pitanje tzv. druge obale što sam naveo i u mom referatu. Kakva će se suradnja odvijati s mađarskom vladom? Da li ćemo mi imati zaista kompetentne ljude za daljnju suradnju?

D. Š.: – Hvala na razgovoru.

* * *

(Narodne novine, broj 47., 22. studenoga 1990.)

Blic-razgovori

Marija Polgar – Budimpešta

Lično sam da bude Demokratski savez Hrvata u Mađarskoj. Nitko nas onda ne može kroz godinu ili četiri udarati po licu, što znači da bi time ujedno i primoravali naš dragi savez Hrvata i njegovo rukovodstvo da postupa na svakom koraku na demokratski način. U Statutu mora biti i strukture. To se ne podrazumijeva samo po sebi! Nije slučajno što su i SZDSZ, FIDESZ, MDF i Demokršćani računali na mase, na narod. Kako sam jučer predlagala, čim savez bude dobio naziv demokratski ja sam njegov član. Sve u svemu, dobra je to stvar da je došlo vrijeme da i takva pitanja, probleme možemo i smijemo izreći jedni pred drugima.

Ivan Agatić – Tukulja

S nekolicinom prisutnih smo baš o tome razgovarali da naša, peštanska županija, nema svoga eminentnog predstavnika na ovome zemaljskom skupu Hrvata. Izgleda da su je potpuno izostavili. Navodno je Lajoš Škrapić predsjednik za grad Budimpeštu i županiju Peštu. Tamo gdje ima najviše Hrvata, u Tukulji, ne znaju za njega. Znate da imamo hrvatski klub sa više od 120 članova. Moram reći da ima nekolicina ljudi koji bi rado bili sponzori naših kulturno-prosvjetnih djelatnosti. Mogu ih napomenuti i poimence. Takvi su Šandor Šile sa 50 tisuća forinti, Antun Kuran sa 30 tisuća, Petar Čeperkalo sa 50 tisuća. Dakle, ima naklona i sa strane, samo je jedan veliki problem u tome da u Tukulji već godinama nitko nije bio, nije se interesirao za nas i našu djelatnost na narodnosnom polju. Vjerujte, imali bismo se čime i pohvaliti. To mještane i boli i to bi već jednom trebao netko uzeti k znanju.

Mišo Mandić – Čavolj

Prošlost je minula, danas preživljavamo druge dane. Mislim da mnogi od nas prisutnih I. Zemaljske skupštine Hrvata u Mađarskoj, ili nisu čuli ili su već zaboravili postupak premijera Republike Mađarske, Józsefa Antalla, kako je on na zadnjem parlamentarnom zasjedanju pružio ruku svakome. To smo trebali i mi tako juče učiniti. Kako svi dobro znamo, Srbi su se udružili, Slovenci su se udružili. Sve mi se čini da ne znamo zašto smo se „inatili“ podrug dana. Proizlazeći iz jednog korijena Hrvatskog saveza, trebali smo čekati sve do pola jedanaest sati današnjeg prijepodneva, da jednoglasno iskažemo da

smo se ujedinili. Što želim da kažem, da ne bude formalno. Naš Savez Hrvata u Mađarskoj će ubuduće vrijediti toliko, koliko ćemo mi raditi na terenu. Ako naši ljudi ne budu djelovali od srca za svoju stvar, zalud nam je predsjednik, tajnik i sve druge funkcije.

Vera Horvat-Kovács, upraviteljica garnizonskog kluba u Sambotelu
Veoma nam je drago da je baš u Sambotelu, kod nas u klubu, priređena za Hrvate u Mađarskoj značajna I. Zemaljska skupština. Naime, u našoj županiji obitavaju i narodnosni ljudi koji govore na materinskom jeziku. Mislim da je nama pa tako i drugim sličnim institucijama dužnost da pomognu narodnostima i da im pri održavanju, odnosno provođenju jednog takvog važnog događaja pruže uvjete i mogućnosti kakve samo mogu. U rujnu (septembru) mjesecu je dvije godine kako je sagrađen naš klub. O njemu se malo zna ne samo u županiji Vaš već i u zemaljskim razmjerima. Baš stoga – ponavljam – da nas veoma raduje što nam je pri planiranju pripala čast da budemo domaćini narodnosnog događaja zemaljskog domena. Nadamo se da su s našim uslugama organizatori zadovoljni. Naime, učinili smo sve što se u jednoj suvremenoj kulturno-prosvjetnoj klupskoj instituciji može učiniti. Bit će nam drago ako i ubuduće narodnosne organizacije zatraže mjesta od nas.

Karol Pajrić – Koljnof

Mislim da naša skupština nije trebala ovako dužička biti. To je zato, kad čuda ljudi nije moglo razumjeti prvača Ernesta Barića, do kako je on predstavio svoju misl. Prema meni je on drugo mislil i delegati ga nisu u potpunosti mogli razumjeti. Meni se lično vidilo kako se završila naša skupština, da je vako došlo do konca kot kako je. Vidilo mi se i ono, da su nam ostali prvači, pridsidniki ke smo zvolali.

Razgovore zabilježio: Marko Dekić

* * *

(Narodne novine, broj 48., 29. studenoga 1990.)

Đuro Franković, predsjednik Saveza Hrvata u Mađarskoj

Dragi skupe, poštovani prijatelji!

Mi smo pomišljali da smo na koncu jedne faze, da smo završili nešto. Ja mislim sada tek počinje sve ono što predstoji pred nama, da moramo taj prodor uraditi, učiniti. Naš identitet treba da se ojača, a vi ste jedino garancija uz adekvatnu stručnu po-

* * *

moć hrvatskih i mađarskih vlasti. Mi računamo na svaku pomoć, mi vjerujemo da ćemo je i pružati onima s kojima smo postali prijatelji. Hrvatstvo u Mađarskoj nije slabi ogranak hrvatskog naroda. Mi ćemo nastojati da u općoj hrvatskoj kulturi budemo sigurni, da upoznamo tu kulturu, njene običaje i tradicije, jer znate – veli se u narodu – ako puhne neki vjetar, taj nas može odnijeti. Mi moramo na svojim nogama, na čvrstom tlu stajati. To bi bila Mađarska, mi ovdje živimo, mi gajimo to prijateljstvo s Mađarima vjekovima, a uspostaviti ćemo novu suradnju s Hrvatskom.

Ja sam zahvalan vama. Hvala vam još jednom. Zahvaljujem gospodinu Rudiju Sovi, gospodinu ministru Zdravku Mršiću što ste došli, nadalje gospodinu Đuri Vidmaroviću i svima ostalim dragim prijateljima iz Hrvatske, Jugoslavije, Austrije iz čitavoga svijeta. Bez vaše podrške, bez vaše pomoći ova rotacija ništa neće vrijediti. Ja vjerujem i u tom se nadam da smo mi dosta jaki.

(Narodne novine, broj 48., 29. studenoga 1990.)

Tajnik Saveza Hrvata u Mađarskoj dr. Mijo Karagić

Cijenjeni delegati, dragi prijatelji, dragi gosti!

Na završnici ova dva dana ništa drugo ne bih znao reći, nego zahvaliti na vašem povjerenju, zahvaliti na vašoj aktivnosti i na tome što ste izdurali ova dva dana. U prvom redu u ime Inicijativnog odbora bih vas zamolio da nam oprostite zbog svih tehničkih grešaka koje smo počinili i tijekom pripreme ovoga našega skupa i za ova dva dana.

Mogu vam obećati – kako se nadam – zajedno s Predsjedništvom ili kako ćemo još zvati to tijelo, ali svakako na jedan demokratski način, da ćemo sve učiniti u ime svih hrvatskih etničkih skupina u Mađarskoj. Još jednom hvala na povjerenju.

Uz tridesetu obljetnicu Saveza Hrvata u Mađarskoj

Prije trideset godina, 2. i 3. studenoga u Sambotelu su se okupili Hrvati iz svih krajeva Mađarske nastanjenih hrvatskim življem na I. Zemaljskoj skupštini Saveza Hrvata u Mađarskoj. Nakon višemjesečnih priprema inicijativnog odbora došlo je vrijeme za zajednički hrvatski politički istup prema mađarskoj politici i prema matici. Sazrela je potreba, a i tražilo se kako od domicilne države, tako i matične zemlje artikuliranje zajedničkih hrvatskih interesa, tadašnjih brojnih hrvatskih udruženja i formacija od Gradišća do Bačke, nastalih nakon demokratskih promjena, a potom i prvih višestranačkih izbora 1990. godine. A i do jučerašnja „braća“ iz Demokratskog saveza Južnih Slavena, Srbi i Slovenci, već su utemeljili svoje samostalne regionalne pa i državne organizacije. Tada se govorilo o broju od 80 do 90 tisuća Hrvata u Mađarskoj.

Skup je vodilo radno predsjedništvo, od kojeg nam danas o tom događaju mogu govoriti troje živih članova, Ernest Barić, Franjo Pajrić i Jolanka Tišler. Ostali su preminuli. U radnom predsjedništvu je bilo šest članova. Uz spomenutih troje još Ladislav Škrapić, Joka Bunjevac i Antun Mujić. Izneseni su prijedlozi za uspostavu jedinstvenog Saveza Hrvata. Budući da ni prvoga ni drugoga dana nije bilo vremena za konačno oblikovanje Statuta, donesena je odluka o formiranju statutarne komisije za izradu nove, potpunije verzije Statuta, koja će biti objelodanjena i u tjedniku Narodnim novinama. Prema odluci I. Zemaljske skupštine, Savez Hrvata u Mađarskoj će imati šest ravnopravnih centara – Budimpešta, Sambotel, Pečuh, Zala, Podravina i Bačka – s uredom u Budimpešti.

Skup u Sambotelu je javnim (ne tajnim) glasanjem izabrao predsjednika i tajnika Saveza Hrvata u Mađarskoj, Đuru Frankovića, i Miju Karagića.

Predsjednici regionalnih središta i zemaljski predsjednik će biti punopravni članovi Predsjedništva, dok će zemaljski tajnik i tajnici pojedinih regija, kao i predsjednik nadzornog odbora ući u sastav predsjedništva Saveza Hrvata, ali bez prava glasa, odlučeno je u Sambotelu. Tako je i bilo.

Đuro Franković, prvi predsjednik Saveza, još je jednom u povijesti Saveza, izabran za predsjednika 18. studenoga 1995. godine u Pečuhu. Njegov izbor 1995. godine izazvao je revolt kod dijela delegata (Bačka i Budimpešta) i doveo kasnije do blokiranja rada Saveza. Nezadovoljnici su doveli u pitanje regulativnost izbora predsjednika Đure Frankovića. Na kongresu u Baji je 1998.

godine za predsjednika Saveza izabran Joso Ostrogonac, koji tu dužnost obavlja od tada do današnjeg dana, a bio je i predsjednik Saveza u periodu od 1994., do 18. studenoga 1995., te od 1996. do kongresa u Baji.

Savez je od svog utemeljenja do formiranja Zemaljske hrvatske manjinske samouprave 1. travnja 1995. godine bio jedino vrhovno političko tijelo Hrvata u Mađarskoj, čija se djelatnost, ured/uredi kao i primanja njegovih dužnosnika bili osigurani potporom iz godišnjeg proračuna Republike Mađarske. On je bio politički „partner“ kako mađarskoj državi tako i matici.

Donošenjem Zakona o nacionalnim i etničkim manjinama 1993. godine stvoreni su uvjeti političkog samoorganiziranja pripadnika manjina na mjesnoj i državnoj razini, čime je uloga dotadašnjih narodnosnih „kišobranskih“ organizacija, putem kojih je država provodila svoju narodnosnu politiku ukinuta. Formiranjem 1. travnja 1995. godine Zemaljske hrvatske manjinske samouprave (tada na skupu svih izabраниh hrvatskih zastupnika u Mađarskoj, njih, oko 270) tri mjeseca nakon lokalnih i narodnosnih izbora održanih 29. prosinca 1994. godine, Savez Hrvata u Mađarskoj gubi dotadašnji politički značaj, iako državna potpora za rad civilne udruge ostaje znatna i u nastupajućim godinama.

Burne su bile godine 1994., 1995. i 1996., sve do kongresa u Baji proljeća 1998. Smjene i izbori predsjednika, ostavke i napuštanja članstva Predsjedništva predstavnika nekih regija, sudski procesi. Vrijeme traženja mjesta i uloge traje od 1996. do 2006. Godine 2006. dolazi do uspješnog oživljavanja i zadr-

žavanja do danas svoje premoćne „političke“ pozicije kod formiranja Skupština Hrvatske državne samouprave. Nakon promjena izbornog zakona, na izborima za narodnosne samouprave 1. listopada 2006. godine, Savez Hrvata u Mađarskoj postaje vodeća snaga i to ostaje sve do posljednjih izbora 2019. godine. Savezova državna lista nakon pobjede na izborima formira većinu u Skupštinama HDS-a. U sadašnjoj od 31 za-

stupnika njih 23 su s liste Saveza Hrvata u Mađarskoj. I u mjesnim hrvatskim samoupravama i županijskim hrvatskim samoupravama su od 2006. godine zastupnici koji su u 80% slučajeva na izbore za mjesne, područne i državnu hrvatsku samoupravu krenuli uz potporu Saveza Hrvata u Mađarskoj, ili bili na njegovoj listi.

Branka Pavić Blažetin

Joso Ostrogonac o planovima Saveza Hrvata u Mađarskoj za 2021. godinu

Predsjednik Saveza Hrvata u Mađarskoj Joso Ostrogonac zadovoljan je uspješnim održavanjem godišnje skupštine Saveza Hrvata u Mađarskoj u svibnju u Martincima. Nakon Skupštine je održana i sjednica predsjedništva. Predsjedništvo je razmotrilo nastavak rada i održavanje programa do kraja ove i početka sljedeće godine, s obzirom na objavu natječaja za financiranje aktivnosti civilnih udruga i priredbi. Projekti su prijavljeni, trenutno se čeka ishod pa će se uskoro znati koliko će proračunskih sredstava imati

Dio Predsjedništva SHM-a i predsjednik Nadzornog odbora Mijo Štandovar

Članovi Predsjedništva Saveza Hrvata u Mađarskoj studenog 2020. godine su Joso Ostrogonac (predsjednik), Arnold Barić (potpredsjednik), Marijana Balatinac El Amad (Baranjska regija), Angela Šokac Marković (Bačka regija), Jozo Solga (Podravska regija), Edita Horvath Pauković (Gradišćanska regija), Eva Išpanović (Budimpešta i Peštanska regija), a nakon što je dr. Enikő Kovács dala ostavku Pomurska regija trenutno, od listopada 2019. godine, nema člana u Predsjedništvu.

Članovi Nadzornog odbora Saveza Hrvata u Mađarskoj su Mijo Štandovar (predsjednik), Martin Kubatov i Robert Ronta (članovi).

Članovi Disciplinskog odbora Saveza Hrvata u Mađarskoj su David Gregeš (predsjednik), Marija Pilšić i Joso Šibalin (članovi).

Od navedenih dužnosnika sljedeći su i zastupnici Skupštine HDS-a: Joso Ostrogonac (predsjednik Odbora za odgoj i obrazovanje HDS-a), Arnold Barić, Marijana Balatinac El Amad (predsjednica Odbora za kulturu HDS-a), Angela Šokac Marković (zamjenica predsjednika HDS-a), Martin Kubatov (član Nadzornog odbora Croatice), Robert Ronta (predsjednik Nadzornog odbora Croatice) i Marija Pilšić (predsjednica Odbora za pravna pitanja HDS-a).

Jozo Solga je glasnogovornik Hrvata u Mađarskom parlamentu, David Gregeš je zamjenik voditelja Ureda HDS-a, Edita Horvath Pauković je ravnateljica Hrvatskog vrtića i osnovne škole Mate Mersiće Miloradić u Sambotelu, Joso Šibalin je ravnatelj Hrvatskog vrtića, osnovne škole i učeničkog doma u Santovu.

Većinom, izuzev Mije Štandovara, i Davida Gregeša, oni su i predsjednici hrvatske samouprave u svojim naseljima ili zastupnici, i/ili predsjednici ili zastupnici županijskih hrvatskih samouprava, a neki i predsjednici udruga u svojoj regiji i mjestu.

za 2021. godinu. Nažalost, programi predviđeni za 2020. nisu se mogli ostvariti zbog pandemije izazvane koronavirusom. Iako se nadali da će barem moći biti održana svečana sjednica povodom 30. godišnjice osnutka Saveza Hrvata. Nažalost, obilježavanje su morali odgoditi za sljedeću godinu. Tako će se sljedeće godine održati središnja svečanost s osvrtom na trideset godina rada, koja bi se trebala financirati kroz prijavljeni projekt. Kako je najavljeno na godišnjoj skupštini, trenutno se u suradnji s hrvatskom redakcijom MTVA radi na izdavanju dokumentarnog filma na DVD-u koji prikazuje aktivnosti Saveza od početaka do danas. Budući da nije održan ni Državni dan Hrvata, to se, nažalost, dosada nije moglo ostvariti i odgođeno je za sljedeću godinu, kada se u povodu obilježavanja 30. godišnjice planira i objavljivanje posebnog broja Hrvatskog glasnik. Izdanje će se dostaviti svim članovima kako bi dobili mali uvid u rad tijekom protekla tri desetljeća i prisjetili se istaknutih osoba i najvažnijih događaja iz prošlosti. Nadaju se da će se sljedeće godine moći održati Državni dan Hrvata te uručenje dodijeljenih državnih odlikovanja. U sklopu Dana Hrvata, koji se u suorganizaciji s Hrvatskom državnom samoupravom priređuje u Budimpešti, odnosno Peštanskoj regiji, zbog nastale epidemiološke situacije i povodom okrugle obljetnice zaslužnim osobama i urdugama iz svih šest hrvatskih regija u Mađarskoj dodijelit će se ukupno šest odlikovanja. Kontakti s članovima trenutno se održavaju putem elektroničke pošte i telefona. Kako je uz ostalo rekao predsjednik Joso Ostrogonac, projekt za financiranje civilne udruge je prijavljen i nada se pozitivnom ishodu, premda se boji da će dobiti manje sredstava. U tijeku je izrada projekta priredbi, koji obuhvaća godišnju skupštinu, obilježavanje 30. godišnjice, prigodna izdanja te Državni dan Hrvata. Savez će usto prema svojim mogućnostima podupirati regionalne i mjesne programe, a nadaju se i potpori iz matice za ostvarivanje programa. S.B.

„Faljen Isus gazdarice, čestitam vam Materice!“

Treće nedjelje došašća bunjevački Hrvati u Bačkoj proslavljaju majke, a četvrte očeve. Običaj Materica očuvao se i u zapadnom dijelu Hercegovine, Dalmatinske Zagore, Sinjske krajine i Srednjedalmatinskog primorja. Običaj je da se Materice i Oci čestitaju ukućanima i rodbini. Majke svoju djecu daruju slatkišima, orašima i jabukama, a u novije vrijeme i novcima. Uvriježio se i običaj da muževi čestitaju ženama, punicama te drugim udanim ženama. Ponegdje i žene čestitaju Materice svekrvama, a one njima. Diljem mađarske Bačke običaj se očuvao sve do danas, a

Praznik Materica u Gari (Foto: Arhiv)

Ivan Petreš

Čestitamo materice

Imal, takvog bunjevačkog srca,
Koje danas radosno ne kuca?
Kad nam svanu slavne materice,
Mogul, štitit srca glasne žice?

Svako dana Majci svojoj hrli,
Da ju ljubi, da ju slatko grli!
A Majčice mehko ruke šire,
Grle dicu i darove dile.

Da ste zdrave mile materice.
Koj, radjate sokolove ptice:
Kršne momke, krasne divojčice
Čestitamo svima materice!

posljednjih desetljeća u našim se naseljima ustalilo zajedničko proslavljanje Materica i Otaca, pri čemu se na priredbama prikazuje običaj čestitanja i darivanja, uz zajedničko druženje. Tako je svake godine u Baji, Gari i Kačmaru, ali i u nekim drugim našim naseljima. Nažalost, zbog pandemije koronavirusa 2020. sve se svelo na obitelj i ukućane, jer zbog zabrane okupljanja nije bilo javnih priredbi. Možda je tako i bolje, jer Materice i Oci su u prvom redu obiteljski blagdan, a javne priredbe ne mogu zamijeniti okupljanja u rodnoj kući.

Stipan Balatinac

„Faljen Isus gazdarice, čestitam vam Materice!“ (Foto: Arhiv)

GARA

Iako je zbog pandemije koronavirusa situacija vrlo neizvjesna, nadajući se skorom poboljšanju Hrvatska samouprava Gare prihvatila je plan rada za 2021. godinu. Kako nam je kazao predsjednik Martin Kubatov, početkom studenog prijavili su tri kulturna projekta kojima se 2021. natječu za sredstva Fonda „Gábor Bethlen“. Jedan od programa je petodnevno hodošašće u Međugorje predviđeno za rujnu. Dvije priredbe planiraju održati u Gari, a to su obilježavanje 30. obljetnice (to jest 31. obljetnice, s obzirom da se nije mogla proslaviti 2020. godine) garskog orkestra „Bačka“ i tradicionalna kulturna priredba Materica i Otaca u prosincu. U planu su i dvije kulturne turneje, gostovanja Garske bunjevačke kulturne grupe u drugim regijama, što je također dugogodišnja tradicija. Premda još nisu dobili konkretan poziv, nadaju da će se zaživjeti prošlogodišnji pozivi. U lipnju žele prirediti i Dan sela na otvorenom, koji uključuje hrvatski kulturni program i gastronski dan. Budući da su za 2020. godinu dobili i potporu Središnjeg ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske, planiraju nabavu jedne nove narodne nošnje za garsku kulturnu grupu, što bi se moglo ostvariti u prvom polugodištu 2021. godine. Ministarstvu ljudskih resursa prijavili su i projekt podučavanja sviranja tamburice u okviru Programa „Sándor Csóri“, za koji su dobili 500 000 tisuća forinti. Naime, već treću godinu zaredom u okviru tečaja Glazbene škole „Danubia“ iz Baje u garskoj školi odvija se podučavanje sviranja tamburice.

S.B.

Među dobitnicima Rektorove nagrade za akademsku godinu 2019./2020. i Danijel Blazsetin

Među ovogodišnjim dobitnicima Rektorove nagrade za akademsku godinu 2019./2020. Sveučilišta u Zagrebu je i mladi Hrvat iz Pečuha, dvadesetogodišnji student pete godine kroatistike i informacijskih znanosti na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu Danijel Blazsetin.

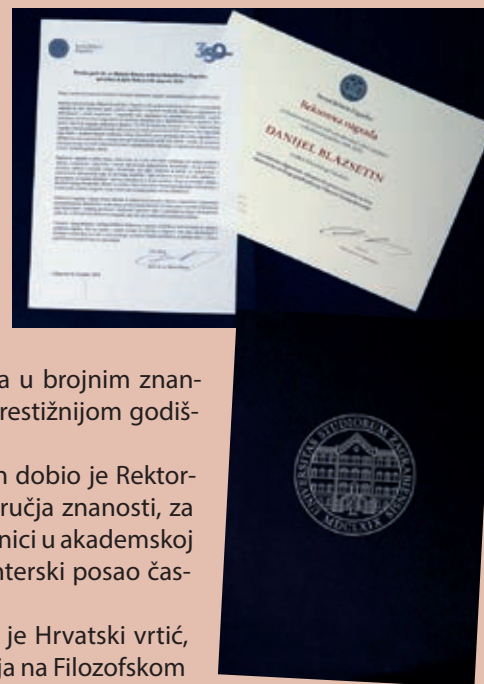
U akademskoj godini 2019./2020., među 700 i nešto nominiranih nagrađena su 174 studenta u brojnim znanstvenim disciplinama i kategorijama ovom najprestižnijom godišnjom nagradom Sveučilišta u Zagrebu.

Student Filozofskog fakulteta Danijel Blazsetin dobio je Rektorovu nagradu u kategoriji Interdisciplinarna područja znanosti, za društveno koristan rad u akademskoj i široj zajednici u akademskoj godini 2019./2020. za iznimno odgovoran volonterski posao časnika za vezu tijekom hrvatskoga predsjedanja Vijećem Europske unije.

Danijel Blazsetin rođen je 1997. godine u Pečuhu u hrvatskoj obitelji. Pohađao je Hrvatski vrtić, osnovnu školu i gimnaziju Miroslava Krleža. Nakon mature svoje školovanje nastavlja na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Za uspjehe tijekom osnovnoškolskog i srednjoškolskog školovanja i aktivnosti u razrednoj zajednici redovito je nagrađivan. Nositelj je i Krležine nagrade za iznimne rezultate postignute kroz dvanaest godina svoga školovanja. Uzoran je student, i surađuje na više projekata kako na domicilnom fakultetu (Odsjek za informacijske znanosti) tako i izvan njega (Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje). Bavi se i prevodjenjem.

Danijel Blazsetin diplomirani je prvostupnik informacijskih znanosti, a tema završnog rada mu je Analiza distribucije glagolskih vrsta u općem korpusu hrvatskoga jezika. U radu se analiziraju glagoli iz korpusa hrWaC. Oslanjajući se na korpus, rad problematizira glagolsku klasifikaciju u vrste i reevaluira postojeće podatke o glagolskim vrstama u hrvatskim gramatikama.

HG&MCC

Spisateljica Orsolya Péntek dobitnica nagrade „Litera“

Spisateljica i slikarica hrvatskog podrijetla Orsolya Péntek dobitnica je ovogodišnje nagrade književnog portala „Litera“ za kratku

priču „A földnek nincs szíve“ (Zemlja bez srca). Drugo mjesto dijele Márta Józsa i Orient Bal, dok je treće mjesto osvojila Orsolya Láng s kratkom pričom „Láthatatlan infarktusok“ (Nevidljivi infarkti).

Nagradu „Litera“ 2006. godine osnovao je istoimeni portal, a o dodjeli nagrada na temelju tematskog poziva svake godine odlučuje stručni žiri. Ove godine u sklopu programa „Privatni Trianon“ i serije o ženskim sudbinama od suvremenih spisateljica pozvane su Orsolya Bencsik, Katarina Durica, Laura Iancu, Márta Józsa, Orsolya Láng, Orsolya Péntek, Viktória Radics, Anna T. Szabó i Petra Szócs, koje u svojim književnim djelima često tematiziraju sudbinu ljepšeg spola. Kratke su priče trebale govoriti o Trianonu iz ženske perspektive. Priče su mogle biti osobne, obiteljske, ali su se mogle odnositi i na živote drugih ili izmišljenih ljudi. Tražile su se autentične priče koje otkrivaju što je Trianon značio za žene, djevojčice, majke i bake, kako je utjecao na živote budućih naraštaja.

O pristiglim djelima odlučivao je četveročlani žiri u sastavu Anna Menyhért, Balázs Ablonczy, Ágnes Bonivárt i Lajos Jánossy. Nagrade se zbog epidemiološke situacije uručuju kasnije.

Kristina Goher

FORRAS: INTERNET

Trenutak za pjesmu

Smjelo reci da si Hrvat

Smjelo reci da si Hrvat
imena se toga plaše,
doletjeli tuđi svati
u te lipe kraje naše.

Znadu oni da je Hrvat
odolio gorem jadu,
da ga s zemlje neće zbrisat
oni više, dobro znadu!

Sto imena izmisliš ,
sto naziva našem rodu,
nebi li mu lakše tada
zakopali tu slobodu.

Al je svjestan narod svoje
slavno ime prigrlio,
pod hrvatskom trobojnicom
svijetom se je sakupio.

Ivan Zuccon

Sveta noć

Hladno zimsko veče spuščiva se polako na zemlju. Naokolo tišina, svečani mir, ne čuje se ni tuljenje lađa na Dunavu, ni vika dice koji se tu svaki dan sigraju. Svako je kod svoje kući, sve obitelji su zajedno, jel sad je kruna čitave ove godine, danas katolici ciloga svita slavu Isusovo porođenje. Svi su sa svojim, u toplom obiteljskom krugu, a ja sasvim sam. Sam i tužan, pa još i bolesan. Sidim sam za astalom, na kojem u tanjuriću lipo zeleno žito, gusto i visoko. Obvezo sam ga bilom pantličicom, da još lipše izgleda. U šoljice bila voštana svića. Tišina je taka, da ju sve čuješ kako šušti ko kukuružišće u kasnu jesen. Znam, sad svi večeru i raduju se tom velikom danu. Samoća me pritiska, težja je od olova. Nemam volje ni jisti. Gleđem u plamen sviće, a u njoj ko da nazirem davne slike. Misli moje odjedanput oživile pa ko na krilima hitri galebovi letu, letu priko polja, šuma, voda i vinograda, letu i u daljinu natrag u prošlost.

Prid očima mi, evo, cila naša obitelj. Ja sam opet mali, najmanji od svijui. Radost u mom srcu je tako velika, da samo što ne pukne, nestrpljivost u očima i u svakom pokretu. Skačem, gleđem kroz tavni prozor i stalno pitam: „Kad će već dada unet slamu?“ A mama onda počme pripovičku, svake godinu istu, al ju slušam ko najlipšu svirku: „Božić je krenio iz daleka, došo do Klade, pa ne može dalje, al čiča Mija, koji nema grija, čamcem ga prino. Onda došo do Igala, pa ne može dalje, al tamo od baba Janje dobio dvi kopanje, pa prišo. Već je, kažu, prišo i priko Galvače, pa ide, ide u selo.. Čuješ? Kere laju, sad je cigurno blizu, pa ako vikneš: Božiću, Božiću, donesi nam sriću - on će unić.“ A ja jedva dočekam kraj, viknem, a dada, nasmijan i veseli, uniđe s naviljkem slame, i ovako kaže: „Stigo Božić na naš prag, nek uniđe, jel je drag. Dobro zdravlje i veselo slavljel! Da nam polje dobro rodi, a stoka se lipo plodi!“ Ondak ja friško slamu po sobi raširim, triput se po njoj prikobecnem i bržabolje tražim tri klasa. Ti klasovi i tri svićice se svežu i metnu u čašu. Mama dotle nađe dvi dugačke slamke, to prikriži i metne na astal, i onda pokrije bilim stolnjakem. Slamke moru bit dugačke, jel će onda, kažu, i konoplja bit visoka. Ti dana nisam mogo na moje omilito misto: pod astal, jel tamo je bilo mlogo čega: sikira, srtalo, vreteno, oglavina, pa malo žitnog, ječmenog, kukuruznog zrna, da svaki paorski posov na godinu bude srićan i da od svega mlogo urodi. na gredi visi zelena šimširovina, zato da priko njoj snaga i zdravlje priđe na ljude. Na granama visu orasi umotani u srebrni papir i možda koji šećer.

Ko da sad gleđem kako mama iz kujne nosi gravovu čorbu. Stane na pragu pa veselo kaže: „Faljen Isus, družino cila, ja sam kod ognjišća bila i ranu skuvala za tilo. Nek vam bude tečno i milo!“ A čorbin miris se širi i ispunu svu sobu. Tako ukusnu čorbu ni odonda niko skuvo nije. Počinju najsvečaniji momenti. Zdila se pokrije badnjačom. Ej, s kakim sam uživanjem gleđo taj veliki kolač! Na njemu sva-kojake figurice: ružica, jablan, ovca, zvizdica, burence... Poklečamo kraj astala i galsno se molimo. mami se zacaklu oči i molitvu svrši s dubokim uzdahom: „A naša baka, ona nažalost nije mogla dočekat taj blagi dan“. Dada

polje badnjaču vinem i redom nam dilji komad po komad, i kaže: „Čestitam Badnje veče, Isusovo porođenje“, a mi mu odvrćamo: „Bog vas dragi poživio još mlogo godina“. Mi dica ljubimo ga u ruku, a on nas u čelo.. ja dobijem ablan (tako smo rekli za jablan), da budem visok momak. Dada još dodade: „Ded, Miško, pokaži kaki češ visok bit do drugog Božića.“ A ja onda stanem napinjačke, pa se istežem, istežem. Tako sam se požurivo u život, a sad da znam koji ekspres ajziban vozi natrag u ditiinjstvo, bio bi mu prvi putnik.

Posli večere mama rastvori „Isusovku“, koju je sastavio naš slavn Blaž Modrošić, pa onim mekanim, blagim glasom (da ga još samo jedanput možem čuti!) počme, a mi za njom redom pivamo božićne pisme. Pivali smo je tako radosno, tako složno, ko ni jedne druge. Veselje nam se razlilo po cilom tilu. Znam je i danas sve napamet, i sad mi veselo zvonu u ušima. A te noći (ej, kaki je to doživljaj bio!) spavali smo na mekanoj, mirišljavoj slami. Mama me je zagrlila -ko što će me nizadugo obuvatiti rodna zemljica mati- i spavo sam najslađim snom. Kako je to sve brzo prošlo! Onda smo disali jedan kraj drugog i zajedno se radovali, a sad sam osto sam, sam ko prst.

Te naše stare običaje, te drage pisme ne smijem zaboraviti, jer one su izvor novoga života! Ajde, Mišo, (kažem sebi), ajde veseli se, nasmiši se, jer smi je najveća vridnost ljudskoga bića! I usta mi se sama otvaru, i glasno s vlažnim očima, puni i suza žalosnica i suza radosnica, zapivah. U duši sam bio kraj svoji roditelja na mekane slame, ponovo sam miriso žute gunje, koje je mama, moja mila i nezaboravna mama ostavila za zimu. Tako mi je sveta Badnja noć prolazila s pismom u srcu i grlu. Kad sam začuo zvuk svečanoga zvona za svetog Antuna, poziv na polnočku, skočio sam mlada-lčki, zaboravio za umor, samoću i bolest, soldački se sprimio u novo ruvo, i požurio u crkvu, ta i ja sam dil velikoga kršćanskoga puka koji danas slavi Isusovo porođenje!

Mišo Jelić

Iz knjige Mišo Jelić, *Sabrana djela*, priredio Živko Mandić, Hrvatski književnici u Mađarskoj, Croatica, Budimpešta 2000.

Bogatstvo...

Sretan Vam Badnjak, Adam i Eva....!

Bojana Popović, „Što mi znači...“

„Što mi znači...?“ je projekt Odjela za hrvatske manjine Hrvatske matice iseljenika koji se bavi odnosom mladih pripadnika hrvatskih manjinskih zajednica prema tradicijskoj kulturi svoje skupine. Mladi ljudi, pa i djeca, putem videozapisa, prezentacija, zvučnih zapisa ili pisanih radova i crteža (bilo koji multimedijски oblik je prihvatljiv) opisali su svoj odnos prema dijelu tradicijske baštine koji im je osobito bitan. Organizatori projekta sugerirali su zainteresiranima za sudjelovanje u istom da video i zvučni sadržaji ne budu dulji od dvije minute, svi radovi bit će objavljeni na digitalnim platformama Hrvatske matice iseljenika, a na kraju projekta će se od pristiglog materijala napraviti film. Mi vam predstavljamo Bojanu Popović, učenicu 4.B razreda Hrvatskog vrtića, osnovne škole, gimnazije i učeničkog doma Miroslva Krleže koja živi u Kukinju i sudjelovala je u spomenutom projektu.

rac. Volim ići u školu, iako nam je sada malo teže što moramo cijeli dan nositi masku zbog virusa.

Znaš li još nekoga, tko je isto kao Ti sudjelovao u projektu „Što mi znači?“

Znam da je naša učiteljica Erika mnogima poslala poziv preko e-dnevnik, ali ne znam jesu li još neki svoj prilog poslali Matici u Zagreb.

Listaš li Hrvatski glasnik i ako DA zašto...?

Da. Moja mama ima pretplatu, tako svakog tjedna listam Hrvatski glasnik. Najviše volim Malu stranicu, gdje uvijek nađem nešto za sebe, a ponekad i sebe. Volim čitati zanimljive članke o dječjim programima, volim gledati crteže, rješavati zagonetke i križaljke.

Branka Pavić Blažetin

*Kako si se odlučila prijaviti za projekt „Što mi znači...?“
Gdje si čula za njega?*

Čula sam za taj projekt od moje mame i u školi od moje učiteljice Erike. A kod kuće smo razgovarali o tome da imamo jako puno slika i videosnimki pa bismo rado napravili jedan video.

Tko ti je sve pomogao napraviti ovaj lijepi film?

Moja mama i ja smo izabrale slike i glazbu, a moj tata je sastavio mali video film. Nije bilo teško naći slike, imam ih jako puno, jer sam se počela baviti plesom već od malih nogu. Prvi moj nastup je bio već u ranom djetinjstvu u Narodnom kazalištu, kada sam imala tri godine.

Jesi li puno vježbala za ovaj video film?

Nisam, ovu pjesmu mi je napisala još prije nekoliko godina Petrova mama, Vesna Haluga, pa mi je zbog toga bila poznata. Morala sam je ponoviti samo dva-tri puta.

Reci nam nešto o sebi, svojoj obitelji, školi, razredu...

Moje ime je Bojana Popović, rođena sam 2010. godine. Moja mama je Renata Božanović, a moj tata se zove Dejan Popović. Moji roditelji i ja živimo u Kukinju. Sad se nedavno doselio k nama i moj djed, koji je dosada živio u Austriji, u Beču. Osim toga imam jednu baku. Ona se zove Marija Jakšić Popović. Ona živi u Pečuhu. Pohađam osnovnu školu Miroslava Krleže, idem u 4. B razred. U našem razredu ukupno ima 21 učenika, od njih deset djevojčica i jedanaest dječaka. Naša učiteljica je Erika Sigečan Kuštra, a u popodnevnom boravku smo s učiteljicom Erikom Ža-

Vesna Haluga

HRVATSKA NOŠNJA

Kad hrvatsku nošnju
mama mi obuče,
moje malo srce
odmah jače tuče.

Volim naše pjesme
i plesati volim,
najsretnija ja sam
kad hrvatski zborim.

Čuvaj jezik, običaje,
uči mene baka,
i budi na ponos
svih svojih predaka.

U Mađarskoj živim,
ovdje je moj dom
al' Hrvatska uvijek
u srcu je mom.

Rad Hrvatske samouprave XVI. okruga u 2020. godini

Hrvatska samouprava XVI. budimpeštanskog okruga postojala je od samih početaka, uspostave sustava samouprava nacionalnih manjina u Mađarskoj. Njeni su članovi isprva bili Marija Szilcsanov Kričković, Karolina Tál, Antun Kričković i Zoltán Faragó. Međutim, na manjinskim izborima 2010. godine u tom okrugu nije postavljena lista kandidata za hrvatsku samoupravu. To se ponovno dogodilo tek 2018. godine, kada su se Ivett Bangha, Snježana Illés i Kinga Kolesza kandidirale na listi Saveza Hrvata u Mađarskoj. Kako nas je izvijestila predsjednica samouprave Kinga Kolesza, na ovogodišnji rad Hrvatske samouprave uveliko je utjecala pandemija koronavirusa. Ipak, zastupnice su radu pristupile optimistično. Hrvatska samouprava XVI. okruga svakako je donijela novu boju na paletu hrvatskih manifestacija u Budimpešti, pri čemu je više orijentirana prema matici. Tako su svetom misom na hrvatskom jeziku obilježeni Dan Hrvatskog sabora, Dan sjećanja na žrtve Domovinskog rata i Dan sjećanja na žrtvu Vukovara i Škabrnje, te Dan kravate vezivanjem kravate na spomenik Miroslavu Krležu u parku Ludovika. Riječ je o programima koji su ostvareni u suorganizaciji s Velesposlanstvom Republike Hrvatske u Mađarskoj i Hrvatskom samoupravom Čepela. Paljenjem svijeće na grobu prisjetili su se i slavnog hrvatskog koreografa, počasnog građanina okruga i nositelja niza visokih priznanja Antuna Kričkovića. Katedra za slavensku filologiju Filozofskog fakulteta Sveučilišta Loránd Eötvös u ediciji Opera Slavica Budimpestinensia povodom 100. obljetnice tiskanja jedne od najvažnijih pjesničkih zbirki 20. stoljeća hrvatskoga pjesništva, „Preobraženja“ (1920.) Antuna Branka Šimića (1898.-1925.) izdala je istu zbirku (48 pjesama) na hrvatskom, te u prijevodu sveučilišnog profesora dr. Stjepana Lukača i na mađarskom jeziku. Ovim dvojezičnim izdanjem želi se prisjetiti tog važnog književnog događaja, a istovremeno predstaviti mađarskoj čitateljskoj i stručnoj javnosti najznačajnije djelo hrvatske lirike 20. stoljeća. Profesor Lukač pripremio je znanstvenu studiju o književnom stvaralaštvu A. B. Šimića, napisao poseban tekst o recepciji Šimićeve lirike na mađarskom jeziku te sastavio kronologiju života i rada pjesnika. Za Hrvatsku samoupravu XVI. okruga nije bilo upitno financiranje tiskanja tog jedinstvenog izdanja. Potpisani su i sporazumi o suradnji s Hrvatskom samoupravom II., XIX. i XXI. okruga, kao i sa HOŠIG-om i Croaticom. Povodom blagdana svetog Nikole darovali su poklon paketiće 3. razredu HOŠIG-a i kupili ukrase za izradu adventskih vijenaca. Planira se i online božićni koncert, jer kako nam je rekla predsjednica Kinga Kolesza „Hrvatski Božić ne može proći bez tamburaške glazbe“. „Želimo da naši programi postanu tradicionalni, tako će naša samouprava i po tome biti prepoznatljiva u Budimpešti,“ naglasila je predsjednica Kolesza. Od planova je navela rečene priredbe, kao i natjecanje hrvatskih autentičnih narodnih nošnji u Mađarskoj, koje bi predstavile naše Hrvatice.

Učenici 3. razreda

Kristina Goher

Sveti Nikola darivao HOŠIG-ove prvašiče

Hrvatska samouprava Kispeshta povodom blagdana svetog Nikole 4. prosinca darovala je poklon paketiće HOŠIG-ovim prvašičima, razrednici Dejana Simon i učiteljici Krisztini Németh.

Darovi su ostavljeni u školskoj portirnici, naime, zbog epidemioloških mjera za vrijeme epidemije Covid-19 osim učenika i djelatnika pristup školi je zabranjen. Sretnoj djeci darove su podijelile razrednica Dejana i učiteljica Krisztina. Samouprava je učenicima prvog razreda darovala i ukrase za izradu adventskih vijenaca.

k.g.

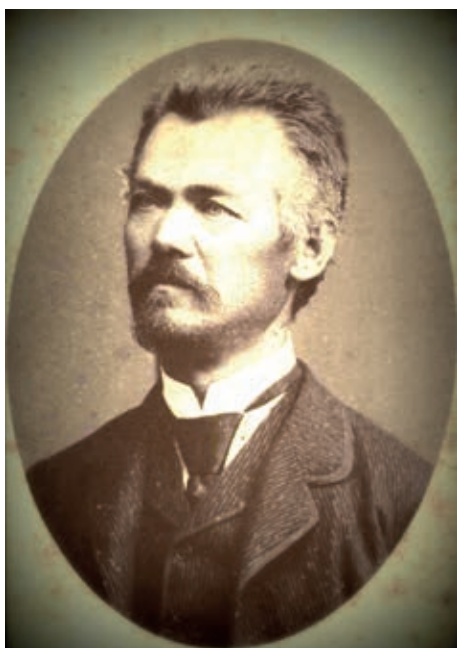
BUDIMPEŠTA

Predstavnici Hrvatske samouprave Novog Budima, članica Ildikó Vidák, zamjenica predsjednika Anica Petreš Németh i predsjednik dr. Dinko Šokčević povodom blagdana svetog Nikole 4. prosinca darovali su HOŠIG-ovim učenicima 5.-8. razreda poklon paketiće. Riječ je o 32 učenika.

Duplasti jubilej koljnofskoga školnika i gradišćanske iskre

180 ljet rodjenja i 120 ljet smrti Mihovila Nakovića

Mihovil Naković, nam, Gradišćanskim Hrvatom mora biti u krvi, u svisti, u jački ter u dibokom poštovanju. U našem jeziku njegova preporuka za hasnovanje novoga pravopisa postao je svojevrsni putokaz književnikom, izdavačem knjig, kalendarov itd. Neprestalno je djelao na hrvatski udžbeniki, a njegove crikvene jačke i molitve postale su u prezbrojni molitveniki i u razni izdanji, obljudljena hrana i vračvo i za seosku dušu u svakidašnjici.

Velikoborištovski dite se je narodilo pred 180-imi ljeti ter je sprohadjao put staroga oca, školnika u Frakanavi. Zvanarednu pamet, marljivost i stalnu žaju za znanjem upametzeo je i njegov učitelj ki mu je dao u ruke knjige, tuvaruše za društvo. Spametnoga dičaka su najprlje pozvali u Hrvatski Židan za učitelja, a potom se je zaposlio kot pomoćni učitelj u Frakanavi, Ciklešu i Otavi. Učiteljsku diplomu dobio je u Šopronu, tako su slijedile još štacije u Vulkaprodštofu, Cogrštofu, kade je postao i općinski bilježnik kot i bermanski kum i dobročinitelj mladomu Martinu Boreniću ki pak kasnije postane učitelj i jedan od najbližnjih njegovih suradnikov. Ljeta 1874. pisac, školnik i skladatelj zašao je u Koljnof i kot kantoručitelj i ravnatelj škole krez 26 ljet dugo se je zalagao za kulturu i za obrazovanje, a prez sumlje je stavio i špiritus u tamošnji društveni žitak, za to sve su mu Koljnofci i toliko zahvalni. No, tod je protuliće 1900. Ljeta i razbilo njegov put ter s tim i sanjarenje o veliki djeli u interesu svojega voljenoga naroda. Nevjerojatno marljivo se je trudio

sabrati materijale za hrvatske školske knjige, pisao je jačke i sastavljao jačkar za kantore. Spolom je uređivao izdanja, obdjelao molitvenike i ne nazadnje, utemeljio je stručni tim za pisanje školskih knjig u zapadnoj Ugarskoj. U posebnoj okružnici agitirao je hrvatske intelektualce da začmu po novom hrvatskom pravopisu riči sklepati, i svoj novi Zemljopis je izdao po tom obrazu. Od 1891. ljeta uređivao je Kerštjansko-katoličanski kalendar i htio je dati vridno štivo ljudem, u obliku poučnoga i zabavnoga časopisa pod naslovom „Knjižnica za seljačke ljude“, ali plan je ov, nažalost, u zdenac upao. Izdanje svojega najvećega i najslavnijega djela u suradnji s Martinom Borenićem nije jur mogao doživiti, par misec prije izlaska Crikvenoga jačkara, je umro. Kako piše Martin Meršić u knjigi Znameniti i zaslužni Gradišćanski Hrvati, „Naković je bio najveći, najznamenitiji od svih školnikov, ar je bio početnik modernoga hrvatskoga pravopisa, kim je i sam pisao mnoga naučna i zabavna djela.“ Gradišćanske crikve još i dandanas glušu po njegovoj jačka, a da gor i ne slutimo da je je on napisao kot npr. i slijedeće: Hodte simo kršćeniki, Šetujte pastiri, Na dvoru Pilatuša, K tebi puni zaufanja, Naš otac nebeski. Sve skupa je skupastavio 263 crikvene jačke. Gradišćanska iskra jur 120 ljet dugo počiva u koljnofskom cimatoru. Na Nakovićev grob je Dvojezična osnovna škola 2005. ljeta dala postaviti hrvatski natpis s prvom kiticom vlašće pjesme naslova Domovina. Na školskoj stijeni još i dvi spomen-ploče diču njegovu ime, a njegovu slavu dalje nosi i naticanje u lipom govoru za gradišćanskohrvatske osnovnoškolare, koje je pokrenula 1996. ljeta na sambotelskoj Visokoj školi profesorica, pjesnikinja i bivša predsjednica Društva Gradišćanskih Hrvatov u Ugarskoj, Matilda Bölcs. Potom je organizaciju prikzeo Pedagoški institut s Editom Horvath-Pauković, nadzornicom za gradišćanskohrvatski jezik. Pred peti-

mi ljeti pak su naticanje „usvojili“ domaćini, tj. Dvojezična škola i čuvarnica Mihovila Nakovića u Koljnofu, a mogla je ponuditi pomoćnu ruku pri priredbi i mjesna Hrvatska samouprava. Ovo tradicionalno spravišće mladoga pokoljenja u čuvanju gradišćanskohrvatske riči, izražajnoga i lipoga recitiranja pjesam i štanjna tekstov, ljetos je med neobičnimi okolnosti doživilo svoj srebrni jubilej.

Tiho

Domovini

Živila! O zemlja naša,
Domovina slatka,
Kade nas je hranio otac
I gojila majka!
Zaostavit tebe nikad
Va žitku mi ne ćemo,
Bogu, rodu, domovini
Vjerni ostat ćemo.

Bude triba tebe branit,
Pedanj dobra tvoga,
Stat ćemo se: „Jedan za sve,
A svi za jednoga!“
S mečem v ruki ćemo se bit
Za svog doma slavu,
Naš žitak ćemo aldovat
Za slobodu pravu.

Nij med nami ništ razlike,
Med sobom smo brati;
Mi smo tvoji, kćere, sini,
A ti naša Mati.
Cijelim srcem te ljubimo
Svi skupa jednako.
Tvoji smo, i za te naše
Kuca srce svako!

Mihovil Naković

Nakovićevo naticanje na srebrni jubilej

Na virtualnoj pozornici s preteškom korona-književnošću

Ljetos, u povijesti Nakovićevoga naticanja u lipom govorenju se je dogodilo ono, što nigdor u žitku nije mogao predviditi. Uprav na 25. jubilej naticanja, povidanje pjesmic i izražajno štanje tekstov se je odselilo u virtualni prostor i zbog pogibeli od koronavirusa.

Organizatori su za srebrni jubilej izabrali pretešku, dost bolnu i nesričnu temu, pogotovo za manje školare, jer u javnosti i svakidašnjici ne mine niti jedan trenutak da nas ne bi gnjavile visti o smrti, zdravstveni poteškoća, nošenju maskov i održavanju daljine od najmilijih. Zato su ovput dostali nemilosrdnu zadaću i pedagogi za pripravljanje školarov, a i sami naticatelji s preteškimi ričami, krikom u sadašnjost s najpr rasposlanimi pjesmami gradišćanskohrvatskih pjesnikov i pjesnikinj, isključivo iz Austrije, od Doroteje Zeihmann, Ane Šoretić, Marijane Palatin, Romane Schweiger-Domnanović, Jurice Čenara i Štefana Jagšića. Naticatelji 5.-6. razreda dobili su tekst Andreje Kerstinger pod naslovom Kad se ipak smijemo, a učenici 7.-8. razreda obavezno su morali vježbati štanje na napisu akademika, dr. Nikole Benčića „A ča/što nam je donesao COR-19 virus?“

U prošli ljeti su se mogli iz svake gradišćanske škole u svakoj kategoriji naticati trimi, ovako je broj naticateljev bio i trip-lasto veći nego sad. Ovom prilikom iz jedne škole „mogli su se boriti“ četirmi, tako je i broj najavljenikov spao na 17, iako su neke škole i odustale od slanja svojega kandidata. Video-snimke s produkcijami su poslame na adresu organizatora, tj. Dvojezičnoj školi i čuvarnici Mihovila Nakovića, ke je onda ocijenio tročlani žiri. Kotrigi su u svojem domu na virtualnoj pozornici bodovali Nakovićeve diča-

Židanac, Florijan Kovač i lani, kot i sad, bio je pobjednik svoje kategorije

ke i divojke. Silvija Bucolić, suradnica Hrvatske redakcije ORF-a u Austriji, Marija Fülöp-Huljev umirovljena školska direktorica iz Unde i Terika Kolonović-Daniel, bivša pedagoginja koljnofske škole su tako vridnovala djela i po skupazbrojenju bodov narodili su se slijedeći rezultati. Za mukotrpnu pripravu i odanost pravoda moramo gratulirati svim organizatorom i sudionikom, ki nisu pustili da se uprav na srebrni jubilej onemogućuje tradicionalna ura gradišćanske pjesme i proze.

Tiho

I. KATEGORIJA (1.-2. RAZRED)

1. Natalija Perjési Petrovo Selo
2. Sára Pozsonyi Hrvatski Židan
2. Tia Begović Koljnof

II. KATEGORIJA (3.-4. RAZRED)

1. Florijan Kovač Hrvatski Židan
2. Botond Bödör Petrovo Selo
3. Zoe Viši Koljnof
4. Bendegúz Berzsényi Gornji Četar

III. KATEGORIJA (5.-6. RAZRED)

1. Dušan Filipović Petrovo Selo
2. Kristijan Meršić Hrvatski Židan
3. Botond Herić Gornji Četar
4. Ištvan Kovač Koljnof
5. Anna Bohaj Bizonja

IV. KATEGORIJA (7.-8. RAZRED)

1. Adam Barilović Petrovo Selo
2. Martin Šimon Gornji Četar
3. Lili Horvath Koljnof
4. Ninetta Nyirő Bizonja
5. Szabina Göczi Hrvatski Židan

U predbožičnom slavlju školske aule petrovski dobitnici: Natalija Perjési, Adam Barilović i Dušan Filipović

Na koljnofskom grobu jubilara

Sveti Nikola i martinački mališani

Združili su se u Martincima sveti Nikola i Hrvatska samouprava Martinaca. Ova pandemija koronavirusa dala je dodatni posao svetom Nikoli. Ali tu je martinačka Hrvatska samouprava priskočila u pomoć, sjelo se na bicikle i nosio Nikolin poklon djeci u njihove domove. Sva su djeca u Martincima u dobi do četrnaest godina dobila poklon, a pomoćnice svetog Nikole Đurđa i Kristina koje su ga na biciklu donijele do njihovih domova radovala su se ozarenim dječjim licima. I naravno sve to ispričale i napisale u messenger poruci svetom Nikoli, a poslale su mu i nekoliko fotografija.

Pomoćnice svetog Nikole Đurđa i Kristina

FOTO: KRISTINA GREGEŠ PANDUR

Obnova martinačke crkve u tijeku

Martinačka Hrvatska samouprava, koju vodi predsjednica Đurđa Gregeš Sigečan ovih se dana raduje. Radi se na obnovi mjesnog crkvenog zdanja. Naime, još prosinca 2019. godine Hrvatska samouprava je od državnog tajništva Ureda predsjednika Vlade dobila potporu za obnovu unutrašnjosti crkve u iznosu od 24 milijuna forinti.

Pokrenut je postupak javne nabave, prikupljene su ponude, koje je samouprava razmotrila u okviru sjednice peteročlanog zastupničkog tijela i izabrala najpovoljniju. Zastupnici Hrvatske samouprave Martinaca su uz predsjednicu Đurđu Gregeš Sigečan, Levente Várnai, Sándor Kövesfalvi, Mišo Silović i Dániel Laudon.

Radovi se provode u dogovoru s mjesnim župnikom Ilijom Čuzdijem i Pečuškom biskupijom. Svaki dan Martinčani su svjedoci kako crkva postaje sve ljepša.

Crkva u Martincima je sagrađena 1852., dok je martinačka župa osnovana 1789. godine te postoji i danas. Zidovi su u crkvi bili izuzetno mokri, pa su se pri obnovi morali odbiti i do 3 metra visine, sve se moralo popravljati i obojiti, a mijenja se i cjelokupna stolarija. Već su stavljeni novi prozori i vrata, a obnovljena je i vanjska stijena, otprilike do tri metra visine.

Prije pet godina popravljen je crkveni toranj, a prije sedam godina krov: tada je izgrađen sustav odvodnje, jer je crkva polako počela tonuti, voda je odvedena u „šnac“, a područje oko ulaza u crkvu je popločano. Ima se još što obnavljati, posla ima i po vanjskim dijelovima, jer je crkveni zid dobro napukao. Napuklina je sanirana tek privremeno. Za vanjsku obnovu Martinčani i Crkva trebaju čekati malo bolja vremena i bolje mogućnosti za pribavljanje sredstava.

Branka Pavić Blažetin

MARTINCI – Kako nam je rekla predsjednica Hrvatske samouprave Đurđa Gregeš Sigečan, Samouprava je naručila Hrvatski kalendar 2021. Kalendar će biti podijeljen Martinčanima, koji pomažu pri organizaciji priredaba Hrvatske samouprave i aktivnostima koje se organiziraju za dobro hrvatske zajednice u Martincima i šire. Martinčani se pripremaju i za Božić, a Hrvatska samouprava je naručila cvijeće kojim će crkva biti ukrašena za božićnu svetu misu.

MARTINCI – Kako nam je rekla djelatnica Ureda mjesne samouprave Martinaca Kristina Gregeš Pandur mjesna samouprava na čelu s načelnikom Leventeom Várnaijem je i ove godine postavila i okitila zajedničko seosko božićno drveće u martinačkom parku. Uz drveće je postavljen i Betlehem. Svake adventske nedjelje na adventskom vijencu postavljenom u martinačkom kružnom toku zapali se adventska svijeća(e).

Mala stranica

Božić Dolazi

- Smatra se da je proslava Božića puno starija od datuma Kristova rođenja. Rani su Europljani obilježavali najdužu noć u godini – zimski solsticij – kao početak dužih dana i povratak sunca. U 4. st. Crkva je odlučila da kršćani trebaju blagdan u prosincu kako bi potisnuli poganske običaje za solsticij. Vrh Crkve odredio je 25. prosinac kao Blagdan rođenja. Božić je tijekom sljedećih nekoliko stoljeća postao nezaobilazan blagdan kršćana.
- Priprema za Božić počinje došašćem. U to vrijeme se odlazilo na ranojutarnje mise zornice (i danas se održavaju), postilo se i duhovno pripremalo za veliki blagdan. U novije vrijeme proširio se običaj izrade adventskog vijenca s četiri svijeće, a na svaku adventsku nedjelju palila bi se jedna svijeća.
- Slavili su se i blagdani svetog Nikole i svete Lucije. Njihove likove prikazivali su mladići ili djevojke koji su obilazili domove darivajući djecu (taj običaj i danas se čuva). Na svetu Luciju sijala se božićna pšenica, koja je bila simbol plodnosti, novog života i njegove obnove.
- Ime Badnjaka povezano je s riječju „bdjeti“ (stsl.bad), budući da se na taj dan bdjelo čekajući Isusovo rođenje.

Betlehem i božićne jaslice na poštanskoj marki

Poštanske marke s motivima iz crkve Sv. Nikole na Visu koji prikazuju anđela nad Betlehemom i božićne jaslice dizajnirala je Alenka Lalić iz Zagreba, a Marko Vodanović je autor fotografija

Hrvatska pošta u optjecaj je 26. studenoga pustila nove prigodne poštanske marke s motivima iz crkve sv. Nikole na Visu koji prikazuju anđela nad Betlehemom i božićne jaslice. Autorica prigodnog izdanja je Alenka Lalić, dizajnerica iz Zagreba, a autor fotografija Marko Vodanović. Nominalna vrijednost maraka iznosi 3,30 kuna, a svaki motiv otisnut je u 250 000 primjeraka. Marke su izdane u arku od 12 maraka (anđeo nad Betlehemom) te u arku od 20 maraka i karnetu od 10 samoljepljivih maraka (božićne jaslice). Hrvatska pošta izdala je i prigodnu omotnicu prvog dana (FDC).

Na uzvisini iznad Komiže nalazi se jedan od najljepših i najslikovitijih sakralnih sklopova u Hrvatskoj: Muster (od lat. monasterium), utvrđena crkva sv. Nikole, s kulom, samostanom, unutarnjim vrtom, bastionom... Ova spomenička cjelina, koje se vrijednost jedva može naglasiti, izgrađena je od srednjega vijeka do baroka. Dio je velikoga benediktinskog transjadranskog puta od Monte Gargana preko Palagruže u Dalmaciju. Prepuna povijesnih svjedočanstava i umjetničkih djela, ta cjelina kao da je suspendirana u vremenu. Čekajući nužnu obnovu, najintenzivniji joj se život odvija na prekrasnom groblju, a najpoznatija je po obrednom spaljivanju barke na blagdan svetog Nikole.

U toj se crkvi trajno sklonio Božić. U njoj se, naime, nalazi oltar s najljepšim i najstarijim hrvatskim Betlehemom. On se sastoji iz dva dijela: donji prizor, u krupnijem mjerilu, s Djetetom, Marijom, Josipom, volom, magarčićem i anđelima, od kojih jedan, lebdeći pod zvjezdanom svodom, svira instrument nalik violini. Nad tim se donjim prizorom, stiliziranim i sastavljenim od samih svetih likova, nalazi gornji

svijet: krajolik, okolina i daljina, čarobno naivni grad Betlehem. Sve pak natkriljuje anđeo na zlatnim oblacima noseći natpis „Gloria in altissimo Deo“, što bi se, s malo smiješka i pretvaranjem jednog malog slova u veliko, moglo prevesti kao „Slava Bogu na Visu“.

U malom Betlehemu i njegovu pejzažu sve vrvi od života. Grad je obzidan i ima gradska vrata, ulice, trgove, zgrade, crkve. Na susjednim brežuljcima, simetrično, nalaze se još dva mala utvrđena grada. Tri kralja stižu u raskošnoj odjeći na kojoj se jedva razaznaju pozlaćeni ornamenti. Deve, konji, ovce, magarci, psi kreću se po gradu i oko njega, a mali ljudi nose prepoznatljivu odjeću svoga vremena, i nijedna nije ista. I svaka životinja ima svoju fizionomiju i svoje kretnje. Nisu zaboravljivi ni čempresi, šiljati ili široki. Neki od ljudi nose prepoznatljive oznake svojih zanimanja. Mnogo je malih likova sačuvano, ali ih je mnogo i nestalo: za vrijeme Drugoga svjetskog rata u Musteru su boravile izbjeglice koje su uzimale figurice kao igračke svojoj djeci. Odatle manjak ženskih likova, prikladnijih za ulogu lutaka.

www.posta.hr

Tragom Nikole Zrinskog

U povodu 400. obljetnice rođenja Nikole VII. Zrinskog tijekom cijele godine održavala su se razna obilježavanja. Premda zbog pandemije s manje sudionika ili drugačije od planiranog, udruge i ustanove koje čuvaju spomen na hrvatskog bana, vojskovođu, književnika i humanistu ipak su održale prigodne programe. Keresturska Osnovna škola „Nikola Zrinski“ programe vezane uz Nikolu Zrinskog priređivala je od početka rujna do kraja studenog, pri čemu je ostvaren niz aktivnosti, uključujući natjecanje u učenju stranih riječi, utrku i biciklističku turu do Novog Zrina, prisegu prvaša, polaganje vijenaca na spomenike, učeničku konferenciju, natječaj u njegovanju uspomene na obitelj Zrinskih, dodjelu stipendija i kratko prisjećanje u okviru nastave narodopisa, povijesti i mađarske književnosti.

Stipendisti Hrvatske samouprave Kerestura

Osnovna škola u Keresturu još 1990. nazvana je po Nikoli Zrinskom Čakovečkom i od tada svake godine priređuje spomen-dane u njegovu čast. Naime, utvrda Novi Zrin nalazila se u blizini naselja, dok mjesne legende još uvijek čuvaju njegova junačka i moćna djela. Premda tradicionalni „Dani Zrinskih“ s mnoštvom sudio-

nika ove godine nisu održani zbog poznatih razloga, priređen je niz manjih programa za učenike keresturske škole.

„Posebno smo se pripremali za 400. obljetnicu rođenja Nikole Zrinskog, htjeli smo održati znanstvenu konferenciju s našim kolegama iz Hrvatske, kao i susret povijesnih postrojbi s primitkom novih

kadeta, međutim, zbog korona-krise trebali smo smisliti nešto drugo. Tako smo ostvarili sve aktivnosti koje su se mogle ostvariti u užem krugu, u našoj školi. Nije izostala ni učenička konferencija, koja je održana online. Snimili smo prezentacije učenika koje smo emitirali u višim razredima, 5. razred je pripremio kratak prigodni program koji je predstavljen prilikom polaganja vijenaca na spomenik, a u prvom razredu održana je i prisega prvaša“, rekla je za naš tjednik ravnateljica keresturske škole Anica Kovač.

Programi vezani uz Nikolu Zrinskog započeli su početkom školske godine objavom natječaja za izradu maketa utvrde Ozalj koju je dao sagraditi još Nikola Šubić Zrinski, ali su u njoj boravili i drugi članovi obitelji. U izradi maketa uz pomoć svojih roditelja iskušali su se učenici nižih razreda, dok su učenici viših razreda male utvrde izrađivali već gotovo samostalno. Na poziv je pristiglo sedam radova od raznih materijala, drveta, stiropora, papira, mahovine i drugog. Radovi su bili vrlo kreativni, a prema ocjeni žirija nagrađeni su sljedeći učenici: prvo mjesto:

Prisega prvaša ispred biste Nikole Zrinskog

Izložba maketa

Bicikliranje do Novog Zrina

Maja Vargovics i Mira Vargovics (4. i 1.r.), Milán Szarka (3.r.), Zsolt Horváth (3.r.), drugo mjesto: Amira Tamizer i Márkó Tamizer (6.r i 4.r.), odnosno Zsófia Kuzma (2.r.), treće mjesto: Gergő Gonda (7.r.), Noémi Dezszyek i Melissza Orsós (6.r). Dvojezična učenička konferencija o Zrinskim ova je godine realizirana u online formi. Učenici 7. i 8. razreda pripremili su prezentacije o raznim temama u vezi obitelji Zrinski: Anna Virovecz istražila je književno stvaralaštvo Nikole Zrinskog, Nóra Rákos bavila se likovnim ostvarenjima o Zrinskim, Jázmin Szollár je upoznala lokalitete spomenika Nikoli Zrinskom, Kata Kárász je prikupila ustanove nazvane po njemu, dok je Tamás Bordás pripremio prezentaciju o njegovom životu.

Polaganje vijenaca na spomenik Novom Zrinu

Na dan pogibije Nikole Zrinskog (18. studenoga) učenici 5. razreda odvezli su se biciklima do mjesta nekadašnje utvrde Novi Zrin, gdje su u okviru kratkog programa u kojem su sudjelovali Zrinski ka-

deti položili vijence na spomenik. Ravnateljica škole Anica Kovač govorila im je o važnosti čuvanja uspomene na Nikolu Zrinskog i značaju njegovih djela za žite-

lje pomorskog kraja. Dana 21. studenoga održana je svečana prisega prvaša kod drvene biste Nikole Zrinskog ispred školske zgrade. Nakon prisega prvaši su dobili kravate osnovne škole s likom Nikole Zrinskog. Povodom Dana Zrinskih od 2005. godine najboljim učenicima i najaktivnijem nastavniku dodjeljuju se jednokratne stipendije. Stipendiju je utemeljio prof. dr. Karlo Gadányi, nekadašnji stanovnik i počasni građanin Kerestura, koji je 12 godina zaredom dodjeljivao stipendije od 50 tisuća forinti za četiri učenika i stipendiju vrijednu 100 tisuća forinti „najboljem“ nastavniku. Ovu vrijednu inicijativu nastavila je Hrvatska samouprava Kerestura, te je 2020/21. školske godine predsjednica Hrvatske samouprave i ravnateljica škole Anica Kovač dodijelila stipendije sljedećim učenicima: Amira Tamizer (6.r), Sára Rádi (7.r.), Virág Kele (7.r.), Tamás Bordás (8.r.). Ovogodišnju nastavničku stipendiju dobila je Gabriella Sólymos.

Beta

Učenici 7. razreda slušaju prezentaciju Kate Kárász

Darovi Hrvatske samouprave Tukulje povodom sv. Nikole

Dobitnici darova

Hrvatska samouprava Tukulje povodom blagdana svetog Nikole 7. prosinca darovala je poklone svim učenicima koji pohađaju nastavu hrvatskog jezika, književnosti i narodopisa u Osnovnoj školi Sándora Weöresa. Kako nas je izvijestio nastavnik hrvatskog jezika, književnosti, narodopisa i zastupnik HS Tukulje Edmond Bende, darove je pripremila predsjednica Marta Golja, a učenicima ih je podijelio osobno. Riječ je o 55 učenika, od 3. do 8. razreda – 1. i 2. razredi su bez polaznika, u 3.a razredu predmetnu nastavu pohađa 9. učenika, u 4.a i 5b razredu po 7 učenika, u 6.b i 7.a razredu po 12 učenika, u 8.a razredu 6 učenika, a u 8.b razredu 2 učenika.

k.g.

Hrvatska samouprava Gare

Čestitka i darovi za Božić

Pandemija koronavirusa obilježiti će naš društveni život na kraju 2020., a čini se i na početku nove, 2021. godine. Nažalost, neće biti društvenih događaja i javnih okupljanja pa se neće obilježiti ni tradicionalni pučki običaji oko Božića i Nove godine, poput Materica i Otaca, betlehemara, mladenaca, koledara... Pod strogim uvjetima odvija se još samo vjerski život: misna slavlja i obredi uz okupljanje maloga broja vjernika prate se uglavnom na društvenim mrežama.

U takvim uvjetima Hrvatska samouprava Gare neće prirediti svoju završnu, godišnju priredbu proslave Materica i Otaca, blagdana bunjevačkih majki i očeva, koji se slave treće, odnosno četvrte nedjelje došašća, ali će nastojati virtualno čestitati članovima zajednice te ih darivati. Uostalom, posljednju priredbu, tribinu o književnosti podunavskih Hrvata održali su još sredinom ožujka, kada su se okupili u klupskim prostorijama Hrvatske samouprave.

„Nažalost, ispalo je kako je ispalo. Za kraj godine i nama ostaje samo virtualni prostor“, kazao nam je predsjednik samouprave Martin Kubatov, pridodavši kako će skromnim darovima zahvaliti pripadnicima bunjevačkohrvatske zajednice što su popratili cjelogodišnji rad Samouprave, doprinijevši time društvenom i kulturnom životu, njegovanju i očuvanju bunjevačkih tradicija.

Gospin kip ispred garske Crkve

Kako nam je uz ostalo kazao, zamolili su nastavnike i odgojiteljice hrvatske grupe u školi i vrtiću da povodom predstojećih blagdana i obilježavanja tradicionalnih običaja sastave mali program i izrade snimku koja će se objaviti na društvenim mrežama. Nažalost, Materice i Oci uključuju stariji naraštaj i nemaju svi mogućnost pogledati snimku. Zbog toga su im odlučili pripremiti skromne darove koje će se dostaviti u njihove domove: Hrvatski kalendar za 2021. godinu, godišnjak koji im daruju svake godine za Materice i Oce; vlastiti Zidni kalendar, koji je ove godine skromniji i umjesto 12 listova za pojedine mjesecе sadrži samo jedan list s kalendarom za 2021. te bombone, a kako bi sudjelovali u borbi protiv koronavirusa i pridonijeli očuvanju zdravlja paketić će sadržati i dezinfekcijska sredstva, tekući sapun, maske i rukavice. Na taj način svima će poželjeti sretan Božić i Novu godinu.

S.B.

BAJA

S obzirom na epidemiološku situaciju i zabranu kretanja od 20 do 5 sati, na Badnjak 24. prosinca polnočka u župnoj crkvi svetog Antuna Padovanskog u Baji služiti će se iznimno s početkom u 18 sati. Ove godine neće biti uobičajene hrvatske polnočke. Kako je najavio župnik Matthias Schindler, zajednička polnočka služiti će se na tri jezika, hrvatskom, mađarskom i njemačkom.

Hrvatska državna samouprava, kao osnivač, temeljem članka 20. Izjave o osnivanju društva Zavičaj d. o. o. za turizam i rekreaciju, objavljuje
NATJEČAJ
za izbor i imenovanje direktora
ZAVIČAJA d.o.o. za turizam i rekreaciju Vlačići PAG

Uvjeti:

- visoka školska sprema;
- mađarsko državljanstvo;
- znanje hrvatskoga jezika;
- vozačka dozvola kategorije B.

Uz natječaj molimo priložiti:

- diplomu;
- presliku vozačke dozvole;
- potvrdu o nekažnjavanju;
- životopis;
- plan poslovanja;
- voditeljsko iskustvo u ugostiteljstvu i turizmu najmanje dvije godine;
- izjava o tome da kandidatu sudskom ili drugom odlukom nije zabranjen rad u turizmu i ugostiteljstvu.

Direktor se imenuje na četiri godine, s početkom od 1. travnja 2021. Rok za podnošenje prijave je 30 dana od objave na web stranici HDS-a (www.horvatok.hu). Prijave s dokumentacijom podnose se na adresu Hrvatske državne samouprave s naznakom za natječaj: Zavičaj d.o.o.

Hrvatska državna samouprava
 Országos Horvát Önkormányzat
 1089 Budapest, Bíró Lajos u. 24.
 Tel.: +36 1 303-6093 • E-mail: hds@horvatok.hu

NATJEČAJ

Hrvatska državna samouprava
objavljuje natječaj za popunjavanje radnoga mjesta ravnatelja
Hrvatskog kulturno-prosvjetnog zavoda Stipan Blažetin

Vrijeme trajanja zaduženja ravnatelja: Određeno, 4 godine

Mjesto obavljanja dužnosti:

Hrvatski kulturno-prosvjetni zavod Stipan Blažetin
 8864 Serdahel, ul. Kossuth 83.

Vrsta zapošljavanja: Puno radno vrijeme

Uvjeti:

- Visoka stručna sprema po uredbi Ministarstva ljudskih resursa br. 39/2020. (X.30),
- Najmanje 5 godina stručnog iskustva na području osnovne djelatnosti ustanove,
- Završeni tečaj za voditelje ustanova, ili kandidat prihvaća da će u roku od dvije godine apsolvirati isti (120 sati) i potvrdu o završenoj spremi dostaviti poslodavcu,
- Znanje hrvatskog jezika,
- Korištenje aplikacija MS Office (korisnička razina),
- Vozačka dozvola kategorije B,
- Podnošenje izvješća o imovinskom stanju,
- Potvrda o nekažnjavanju,
- Mađarsko državljanstvo i znanje mađarskog jezika.

Datum popunjenja radnog mjesta: 1. travnja 2021.

Rok predaje natječaja: najkasnije 30 dana od objave javnog poziva na internetskoj stranici www.horvatok.hu

Prijave s dokumentacijom podnose se poštom (prioritetno preporučena pošiljka) na adresu: Hrvatska državna samouprava, Országos Horvát Önkormányzat, 1089 Budapest, Bíró Lajos u. 24., u skladu s propisima službenog javnog poziva objavljenog na internetskoj stranici www.horvatok.hu.

NATJEČAJ

Hrvatska državna samouprava
objavljuje natječaj za popunjavanje radnoga mjesta ravnatelja
Hrvatskog kulturnog i sportskog centra Josip Gujaš Džuretin

Vrijeme trajanja zaduženja ravnatelja: Određeno, 4 godine

Mjesto obavljanja dužnosti: Hrvatski kulturni i sportski centar Josip Gujaš Džuretin 7968 Martinci, ulica Kossuth 2.

Vrsta zapošljavanja: Puno radno vrijeme

Uvjeti:

- Visoka stručna sprema prema uredbi Ministarstva ljudskih resursa br. 39/2020. (X.30),
- Najmanje 5 godina stručnog iskustva na području osnovne djelatnosti ustanove,
- Završeni tečaj za voditelje ustanova, ili kandidat prihvaća da će u roku od dvije godine apsolvirati isti (120 sati) i potvrdu o završenoj spremi dostaviti poslodavcu,
- Znanje hrvatskog jezika,
- Korištenje aplikacija MS Office (korisnička razina),
- Vozačka dozvola kategorije B,
- Podnošenje izvješća o imovinskom stanju,
- Potvrda o nekažnjavanju,
- Mađarsko državljanstvo i znanje mađarskog jezika.

Datum popunjenja radnog mjesta: 1. travnja 2021.

Rok predaje natječaja: najkasnije 30 dana od objave javnog poziva na internetskoj stranici www.horvatok.hu

Prijave s dokumentacijom podnose se poštom (prioritetno preporučena pošiljka) na adresu: Hrvatska državna samouprava, Országos Horvát Önkormányzat, 1089 Budapest, Bíró Lajos u. 24., **u skladu s propisima službenog javnog poziva** objavljenog na internetskoj stranici www.horvatok.hu.

NATJEČAJ

Hrvatska državna samouprava
objavljuje natječaj za popunjavanje radnoga mjesta ravnatelja
Zbirke sakralne umjetnosti Hrvata u Mađarskoj

Vrijeme trajanja zaduženja ravnatelja: Određeno, 4 godine

Mjesto obavljanja dužnosti:

Zbirka sakralne umjetnosti Hrvata u Mađarskoj
 9734 Prisika, ul. Hunyadi János 19.

Vrsta zapošljavanja: Puno radno vrijeme

Uvjeti:

- Visoka stručna sprema po uredbi Ministarstva ljudskih resursa br. 39/2020. (X.30)
- Najmanje jedna godina stručnog iskustva na području osnovne djelatnosti ustanove
- Završeni tečaj za voditelje ustanova, ili kandidat prihvaća da će u roku od dvije godine apsolvirati isti (120 sati) i potvrdu o završenoj spremi dostaviti poslodavcu
- Znanje hrvatskog jezika
- Korištenje aplikacija MS Office (korisnička razina)
- Vozačka dozvola kategorije B
- Podnošenje izvješća o imovinskom stanju
- Potvrda o nekažnjavanju
- Mađarsko državljanstvo i znanje mađarskog jezika

Datum popunjenja radnog mjesta: 1. travnja 2021.

Rok predaje natječaja: najkasnije 30 dana od objave javnog poziva na internetskoj stranici www.horvatok.hu

Prijave s dokumentacijom podnose se poštom (prioritetno preporučena pošiljka) na adresu: Hrvatska državna samouprava, Országos Horvát Önkormányzat, 1089 Budapest, Bíró Lajos u. 24., **u skladu s propisima službenog javnog poziva** objavljenog na internetskoj stranici www.horvatok.hu.

Pastirska igra santovačkih betlemara putem društvene mreže

Skupina betlemara, polaznici vjeronauka i santovačke hrvatske škole i ove su godine uvježbali prikazivanje tradicionalne pastirske igre za Božić, ali na posve drukčiji način nego ikada do sada. Kako je rekla vjeroučiteljica santovačke župe Katalin Molnár Tomašev, budući da zbog pandemije koronavirusa i izvanrednih mjera pastirsku igru nisu mogli prikazati ni u okviru tradicionalnog školskog programa, niti obilaskom santovačkih šokačkih domova, a ni djeca je ne mogu zajedno uvježbavati, samo u raz-

rednim okvirima i pojedinačno, o pastirskoj igri će se načiniti videozapis koji se može gledati na Facebook profilu Santovačke hrvatske škole (Hercegszántói Horvát Iskola).

S.B.

SANTOVO

Kako je treće nedjelje došašća na dvojezičnoj zajedničkoj misi hrvatskih i mađarskih vjernika navijestio santovački župnik vlč. Imre Polyák, s obzirom na epidemiološku situaciju, a bez obzira na skorajnju odluku operativnog stožera o mjerama za sprječavanje koronavirusa o božićnom razdoblju, na Badnjak, 24. prosinca polnočka će se održati s početkom u 17 sati. Budući da je mađarska crkvena godina služiti će se na mađarskom jeziku. Kako je najavljeno ranije, na prvi i drugi dan Božića, 25. i 26. prosinca, te Novu godinu služiti će se uobičajene dvije mise, mađarska s početkom u 10 i hrvatska u 11 sati i 30 minuta.

BAĆINO

Već po dugogodišnjoj tradiciji u rackohrvatskom naselju na drugi dan Božića, 26. prosinca, u župnoj crkvi posvećenoj Rođenju Blažene Djevice Marije s početkom u 10 sati služiti će se rackohrvatska misa. Kako nas je obavijestio predsjednik Hrvatske samouprave, zbog epidemiološke situacije ove godine će izostati agape i tradicionalno druženje vjernika poslije mise. Franjo Anišić nam je uz ostalo kazao kako je hrvatska samouprava i ove godine s 40 000 forinti poduprla darivanje hrvatske grupe učenika u baćinskoj školi. Usto nas je izvjestio kako je na dobrom putu ostvarenje ljetosnje inicijative ponovnog pokretnja odgoja na hrvatskom jeziku u mjesnom vrtiću od rujna sljedeće godine.

Dragi prijatelji,

sretan Božić, blagoslovljenu i sretnu „plodovima hrvatskog duha“ bogatu 2021. godinu želi vam Croatica.

Uživajte u našem božićnom poklonu, koncertu Tamburaškog sastava Koprive koji možete pogledati od 24. prosinca na

<https://www.youtube.com/tvcroatia>

Neprofitno poduzeće Croatica